

LETO XXXI / ŠTEVILKA 1, JANUAR 1999 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 230 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

HUBERT DOLINŠEK, dipl. inž. gozdarstva

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC D.D. V LETU 1999

V gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec je še 16.000 ha državnih gozdov.
V njih bo Gozdno gospodarstvo na podlagi 20-letne koncesije opravilo vsa načrtovana dela.

Načrtujemo je posek 50.000 m³ neto gozdnih sortimentov.

Predvidevamo vlaganja v gojenje in varstvo gozdov, za njihovo izvedbo bomo porabili 3.000 delovnih dni.

Za novogradnje gozdnih vlak v zaprtih predelih Smrekovca in Uršlje gore načrtujemo 30 mio tolarjev.

Za vzdrževanje vlak in gozdnih cest pa še 30 mio tolarjev.

Od privatnih lastnikov gozdov predvidevamo odkup 20.000 m³ gozdnih sortimentov na kamionski cesti in še 10.000 m³ odkupa na panju. Gozdnim posestnikom nudimo tudi druge storitve pri gospodarjenju z gozdovi.

Preko naše trgovine jih bomo oskrbovali z orodji in napravami za delo v gozdu.

Skupno bo Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec tržilo 80.000 m³ gozdnih sortimentov in še 5.000 m³ žaganega lesa.

Prevoz lesa iz gozda našim kupcem bomo opravili z lastnimi kamioni, po potrebi pa vključili še naše kooperante.

Skrbeli bomo za dobro vzdrževanje vseh strojev in naprav za delo v gozdu, za traktorje, žičnice, kamione, prikolice in drugo.

Redno bomo vzdrževali lupilne linije in stroje za razžaganje lesa na Centralnem lesnem skladišču v Otiškem vrhu in Melesu v Radljah ob Dravi.

Na mehaniziranih skladiščih CLS in MELES bomo krojili, obelili in sortirali 50.000 m³ gozdnih sortimentov, izdelali 4.000 m tramov in razžagali 5.000 m³ hlodovine.

V decimirnici načrtujemo izdelavo 3.000 m³ bukovih elementov za pohištveno industrijo.

Pri visokih in nizkih gradnjah bomo povečali obseg dejavnosti za 10 %.

Pri tem se bomo z našimi partnerji še tesneje poslovno povezali za doseganje boljših rezultatov.

Naši maloprodajni trgovini v Radljah in Slovenj Gradcu bomo dopolnili še s prodajo žaganega lesa, stenskih oblog, ladijskega poda in tramov ter tramičev. Razvijali bomo tudi prodajo opreme in naprav za delo v gozdu in sredstev za varstvo gozdov.

Za zaposlitev naših delavcev z zmanjšano delazmožnostjo bomo pridobili in razvijali programe,

kjer bo možno preko našega invalidskega podjetja produktivno zaposliti večino teh delavcev.

Na vseh področjih naše dejavnosti bomo dela racionalizirali, izboljšali organizacijo dela in s tem znižali stroške poslovanja.

Seveda pa bomo v celoti izpolnjevali kolektivno pogodbo za gozdarstvo.

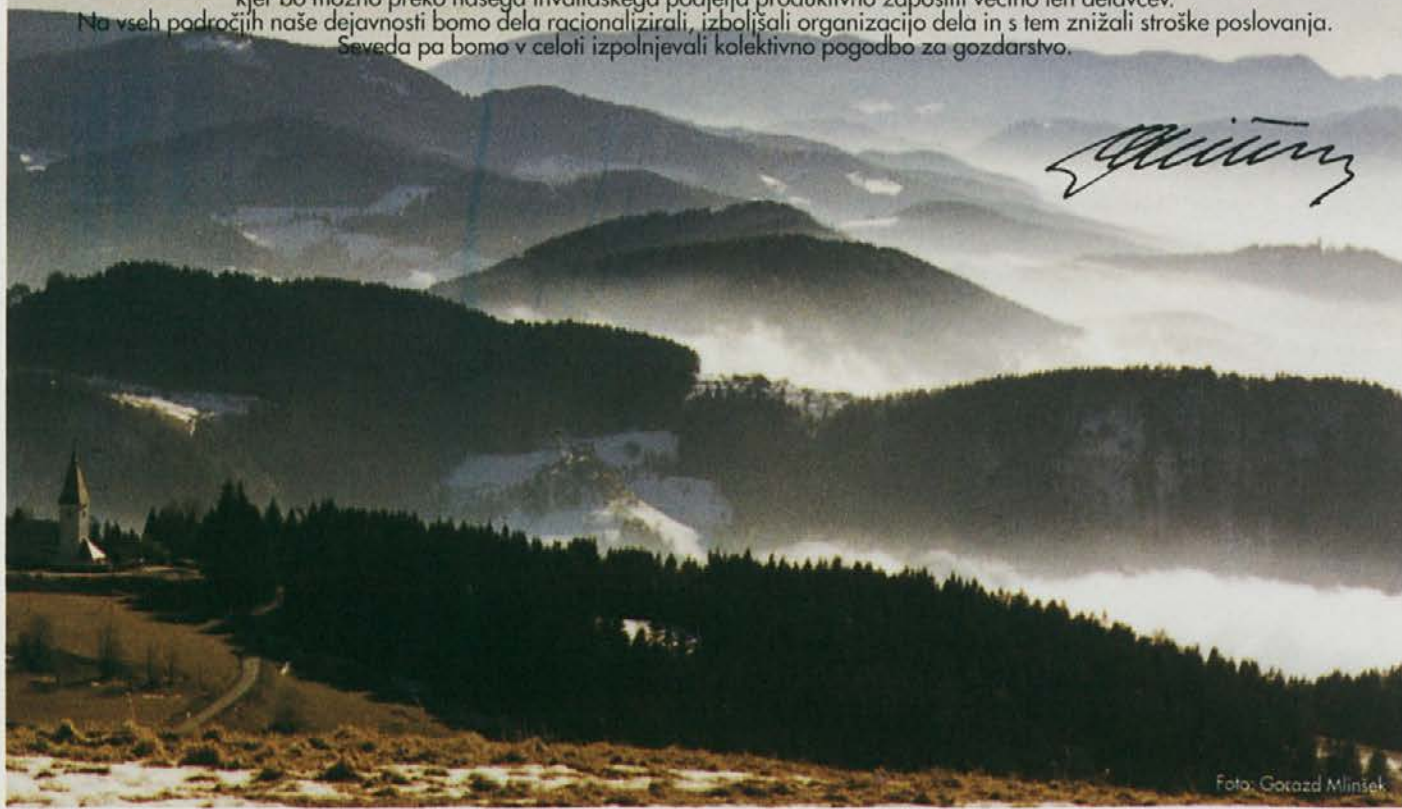

Foto: Gozard Mlinšek

OB JUBILEJIH GOZDNEGA GOSPODARSTVA IN VIHARNIKA

Vodilni v Gozdnem gospodarstvu
in uredništvo Viharnika
so po izidu jubilejne številke prejeli čestitke ob jubilejih.
Veliko je bilo izrečenih ustno,
nekateri pa so nam pisali in nekaj izmed njih tudi objavljamo:

MESTNA OBČINA SLOVENJ GRADEC

Direktor
gospod Hubert Dolinšek,
dipl.inž.gozdarstva
Slovenj Gradec

Dovolite mi, da Vam in vsem vašim sodelavcem iskreno čestitam ob 50 - letnici Gozdnega gospodarstva in 30 - letnici Viharnika in vam zaželim še obilo delovnih uspehov.

Vsa pota so težka, vse želje so vedno nedosegljive in pričakovanja vedno večja od realnosti. Zato bodite ponosni na prehojena desetletja v prepričanju, da ste veliko storili tako za naše naravno in naše bivalno okolje ter da ste dobro gospodarili z gozdovi, ki so vam bili zaupani. V bližnji preteklosti ste veliko postorili, da smo naše podeželje približali dolini in mestu ter na tak način preprečili, da bi se nam razselilo podeželje, kot se je to zgodilo v nekaterih drugih okoljih.

Prepričan sem, da bo vaše delo tudi naprej dokazovalo vašo poslanstva, zato tudi vsa naša pričakovanja ostajajo še naprej velika in prav je tako.

Še enkrat vsem iskrene čestitke.

Janez KOMLIJANEC

SPOŠTOVANA GOSPA IDA ROBNIK GLAVNA UREDNICA VIHARNIKA!

V prvih dneh novega leta sem prejel decembersko številko Viharnika. S to številko ste lepo obeležili njegovo 30 - letnico, z obsežno vsebino pa predstavili še drugi jubilej, to je 50 - letnico Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

Tudi drugi zapisi sodelavcev Viharnika so zanimivi in so (bodo) pomemben prispevek (vir) za zgodovino gozdarstva in kmetijstva v koroški pokrajini.

Prav je, da ste ob visokem jubileju Viharnika oživeli spomin na nekdanje sotrudnike.

Gospa urednica Ida, Vam in sodelavcem Viharnika ob jubileju iskreno čestitam, prav enake čestitke vsem inženirjem, tehnikom, delavcem in kmetom ob 50 - letnici Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Vsem želim veliko nadaljnjih uspehov.

Vsem lep pozdrav
Profesor Jože POTOČNIK

Slovenj Gradec

PREBRAL SEM JUBILEJNO ŠTEVILKO VIHARNIKA

Po vsej verjetnosti sem eden najmlajših sodelavcev Viharnika, pa ne po letih, temveč po stažu objavljanja svojih prispevkov. Za Viharnik sem zvedel po zaslugi vašega dolgoletnega sodelavca Franca Jurača, ki me je pred letom dni predstavil v rubriki pogovori kot korenino iz Javorja.

Pred seboj imam jubilejno številko, ki ste jo dalj časa skrbno pripravljali in ob novem letu poslali svojim naročnikom, sodelavcem in poslovnim partnerjem. Iz zanimive vsebine in izbranih fotografij lahko razberemo, da se po koroških globačah pod viharniki skrivajo dobri zgodovinarji, ki so se za trenutek prelevili v časnikarje, z dobrim spominom na stare, davne čase, ko v gozdovih še nismo poznali motornih žag, zaščitnih sredstev, mehanizacije, kajti vsa dela smo opravljali ročno in s konjskimi vpregami. V redakciji ste znali poiskati ljudi, ki so se lotili pisanja tudi med koroškimi holcarji in gospodinjami. Med sodelavci je zaslediti tudi kar nekaj talentov, ki se lotijo tudi poezije.

Res nisem pristojen, da bi napisal oceno, kdo je napisal najboljši prispevek (strokovnih prispevkov tukaj ne štejem), mislim pa, da je bil najbolj ogmeven članek gospoda Marjana Čuješa Stari nergač. Tudi mladostni spomini gospe Berte Rupčič so tako življensko in realistično prikazani.

Posebej naj namenim nekaj besed fotografijam, ki ste jim namenili ustrezen prostor saj, imajo nekatere že kar zgodovinsko vrednost. Osebnost me je najbolj navdušila fotografija Traktorsko spravilo lesa iz gozda, katere avtor je gospod Franc Jurač.

Nekaj besed pa bi želel nameniti še odgovorni urednici. Brez dvoma si prizadeva, da je vsebina Viharnika vedno zanimiva, ne samo za gozdarje in kmete, ampak tudi za mnoge druge.

Franjo HOVNIK

ČESTITKE OB JUBILEJU

Če mi dovolite, bi se tudi jaz pridružila k čestitkam ob 30 - letnici Viharnika.

Spominjam se, s kakšnim veseljem je moj mož tisti dan prihitel iz službe, ko je izšla prva številka glasila gozdnih delavcev, takrat z imenom Obvestila. Ker je bil gozdni delavec, ga je redno prejemal, vsak mesec. Takrat so mu pri plači zanj odtegnili 1 dinar. Zaradi tega ga ni nikoli odpovedal.

Mislim, da je Viharnik previhral svojo krizo in bo izhajal tudi v bodoče, saj ga ljudje, posebno na deželi, zelo radi berejo. Včasih, če ima zamudo, me ljudje že sprašujejo, če sem ga slučajno jaz že dobila.

Če bi še živela Jure Šumečnik in Andrej Šertel, bi jima z veseljem stisnila roke in jima čestitala, da sta ustanovila tako revijo, ki je vseskozi aktualna in ima bodočnost.

Vsem, ki sodelujete s svojimi prispevki, znanim in neznanim, želim zdravo in uspeha polno novo leto 1999.

Štefka MELANŠEK

GORAZD MLINŠEK, dipl.inž.gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Konec starega in pričetek novega leta je čas najrazličnejših inventur in poročil o delu v preteklem letu. Tudi sam sem razmišljal o mojem delu, predvsem pa o sodelovanju pri izobraževanju tako lastnikov gozdov kot ostale javnosti. Zelo mi je pri srcu druženje s predšolsko in šolsko mladino, saj se mi zdi vlaganje v znanje o gozdu in varstvu naše pestre narave mladim nadbudnežem velik kapital za boljše prihodnje vrednotenje in varstvo našega zelenega življenjskega prostora.

Da si šolarji želijo srečanj z naravovarstveniki, med katerimi smo tudi gozdarji javne gozdarske službe, je dokaz v vse številčnejših medsebojnih družbenih širih po koroškem gozdnogospodarskem območju. Najraje smo se sprehodili po gozdni poti, skupaj smo uredili tudi nekaj novih gozdnih učnih poti, o katerih smo že poročali v lanskoletnih številkah Viharnika. Naše delo je vse bolj pestro, saj je v naših gozdarskih vrstah vse več sodelavcev, ki kljub obilo svojega rednega dela z veseljem sodelujejo z mladino. Med njimi so najbolj zagnani v Črni Janez Švab, V Mežici Janez Kodela, v Radljah Jerneja Coderl, Zdenka Jamnik in Tone Jeznik, v Dravogradu Vlado Petrič, na Prevaljah Bojan Kočnik, Franc Hudrap, v Slovenj Gradcu Gusti Kunc, Mika Medved, Drago Zagorc in v Mislinji Primož Areh in Mirko Cehner. Naj mi ne zamere kdo, če sem katerega med njimi izpustil. Vsi moramo težiti k temu, da bo osveščanje mladine in ostalih še boljše. Zato pa je potrebno izpopolnjevanje znanja.

Lanskoletno jesensko in zimsko obdobje ni bilo najbolj primerno za medsebojna srečanja v gozdu zaradi slabih vremenskih razmer. Ko pa prelistavam svoj dnevnik, vidim, da naši šolarji in mi nismo spali v tem obdobju. Kar nekaj skupnih poučnih družin smo imeli v koroških gozdovih.

Zelo pestro je bilo v Črni. Zelena pot Teber je bila zelo obiskana pod vodstvom Janeza Švaba. Imel pa je Janez veliko tremo, ko se je pripravil na celodnevni naravoslovni pohod z mladimi na Peco. Lep jesenski dan je bil bogato poplačan, saj so šolarji kljub naporni hoji Janeza vneto poslušali.

Zivahno je bilo tudi na obeh bregovih Drave v Radljah. Tudi radeljski gozdarji so se veselili otvoritve gozdne učne poti na Majerhofu, še bolj pa jesenskega obiska. Jerneja

Na začetku male gozdne učne poti Navrški vrh.

Foto: Gorazd Mlinšek ▲▼

Po učni poti Navrški vrh

Čoderl in njeni sodelavci so bili polno zasedeni.

Iz Vuzenice je urejena lepa učna pot do cerkve sv. Marije na Kamnu. Revirni gozdar Tone Jeznik je želel, da se na že obstoječi sprehajalni poti sprehodi in nauči o gozdu čimveč nadebudnejšev. Danes je ta pot lepo urejena. Šolarji so jo predstavili na naravoslovnem dnevu v osnovni šoli v Vuzenici.

Med najstarejše učne poti spada mala gozdna učna pot Navrški vrh, za katero skrbijo poleg gozdarjev tudi šolarji osnovne šole Prežihov Voranc z Raven na Koroškem. Priznati moram, da je ta pot po Navrškem vrhu nekoliko zanemarjena, kar se njene ureditve tiče. Vendar pa imajo prežihovci radi svojo gozdno pot. S pomočjo učiteljice Rozike Vogel so spisali celo igro o učni poti in jo tudi večkrat zaigrali.

V Slovenj Gradcu gozdne učne poti ni, so pa številne gozdne poti, katere te popeljejo skozi gozd v Dobravi, na Legnu ali v Starem trgu. Po dolgotrajnem jesenskem deževju so se četrtošolci 1. osnovne šole Slovenj Gradec lahko prepričali, da so gozdna tla kot goba, ki enakomerno vsrkava dežne kaplje in še dolgo po dežju oddaja vodo v obliki izvirov, potokov ali mlak.

Da je gozd lep in zanimiv tudi pozimi, so ugotavljali tudi malčki in malošolarji otroškega vrtca iz Mežice. Revirnega gozdarja Janeza Kodela iz Mežice in mene so povabili, da jih

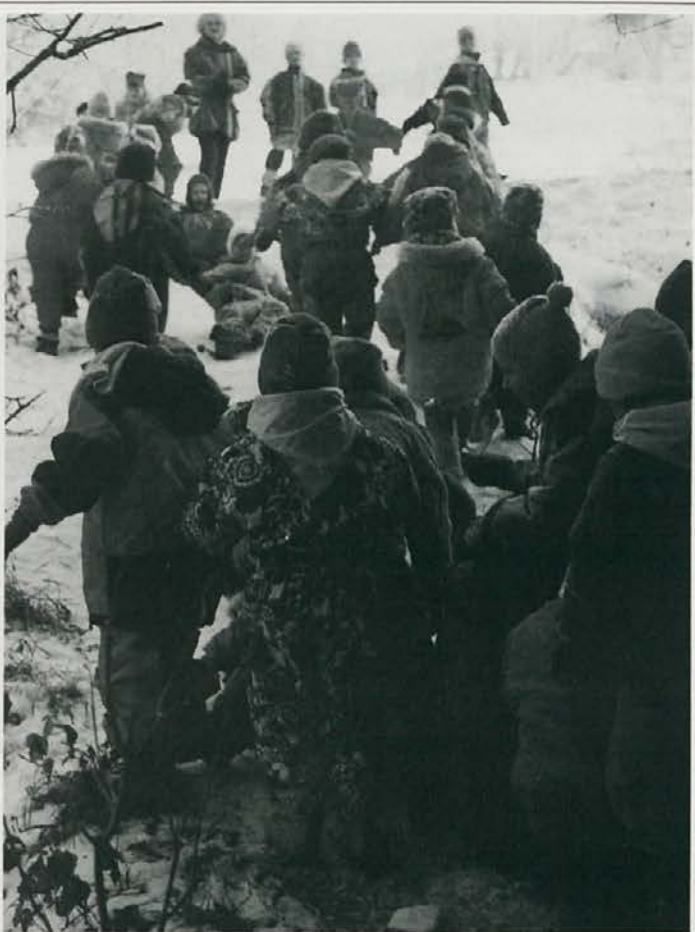
vodiva po gozdu nad Starijem do Škratove jame. V njo nam je škrat prepovedal vstopiti, saj je čez nekaj dni pripravljaval nočni pohod z baklami iz Mežice do njegovega domovanja. Ali so otroci dobili obljubljena darila, ne vem, ker se pohoda nisem udeležil.

Sicer pa malčki izkoristijo svoje obiske v gozd za igro in spoznavanje gozda in njegovih prebivalcev. Kar nekaj zanimivih preprostih vprašanj so nam zastavili o gozdu. Pokazali so nama tudi veliko mravljišče, katerega skozi vse leto opazujejo.

Tokrat je bilo mravljišče ob gozdnem robu zaščiteno z debelo snežno odejo. Ob zaključku pohoda smo si ogledali tudi drevesa, katera smo pred letom dni slavnostno posadili v njihovem igrišču.

Ceprav so lepo skrbeli za naša drevesa, dve izmed njih nista podobni drevesu, saj so ju nepridipravi polomili. Zaščitili so rane, tako se nista posušili in imata grmičasto obliko krošnje.

Zakoračili smo v novo leto v upanju, da se bomo še velikokrat srečali na najrazličnejših gozdnih poteh. Gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije v koroškem gozdnogospodarskem območju si želimo sodelovanja z vami. Naj se prične že tradicionalni „Teden gozdar“, ki poteka po našem programu v drugi polovici maja, že kar na začetku letošnjega leta!

Mežiški mali šolarji in malčki se niso ustrašili poledenele poti skozi gozd.

Drugošolci iz Slovenj Gradca

Foto: Gorazd Mlinšek ▲ ▼

RIŽA V BISTRU

JANEZ ŠVAB, inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Pred kratkim časom je g. Mirko Kumer v Viharniku pisal o zgodovini podjetja „Korotan“, in objavil tudi sliko riže, ki je leta 1920 - 1926 potekala po dolini Bistre. Članek je sestavljen iz dveh delov in sicer prvi del vsebuje splošne podatke o rižah, drugi del pa opisuje rižo v Bistri v letih okrog 1920. Konkretni podatke o riži so mi posredovali Frančiška in Ivan Dlopst - pd Knez ter Franc Adamič - pd Plaznik.

Splošno o rižah

Riže so gozdne poti, po katerih se giblje les, deloma kontrolirano zaradi lastne teže. Razlikujemo statične (stabilne) in prenosne riže. Stabilne so tiste riže, ki se ne premikajo iz mesta na mesto. Uporabljale so se predvsem tam, kjer so na takšno rižo gravitirale velike količine lesa. Prenosne riže, že samo ime pove, kakšne so bile, o njih pa v prispevku ne bo govora, kajti pri nas se praktično niso uporabljale.

V Sloveniji so riže zgodovinskega pomena, uporabljajo pa jih še vedno v nekaterih področjih ZDA in Kanade, predvsem zaradi načina gospodarjenja in velikih področij, ki lahko na takšno rižo gravitirajo.

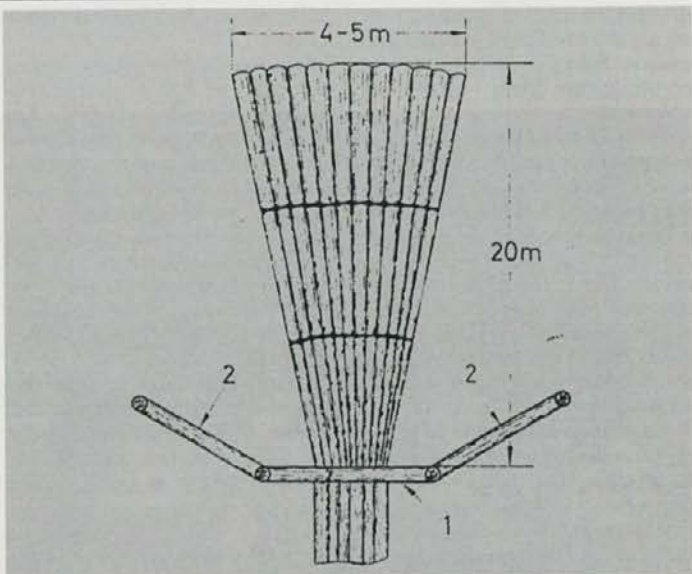
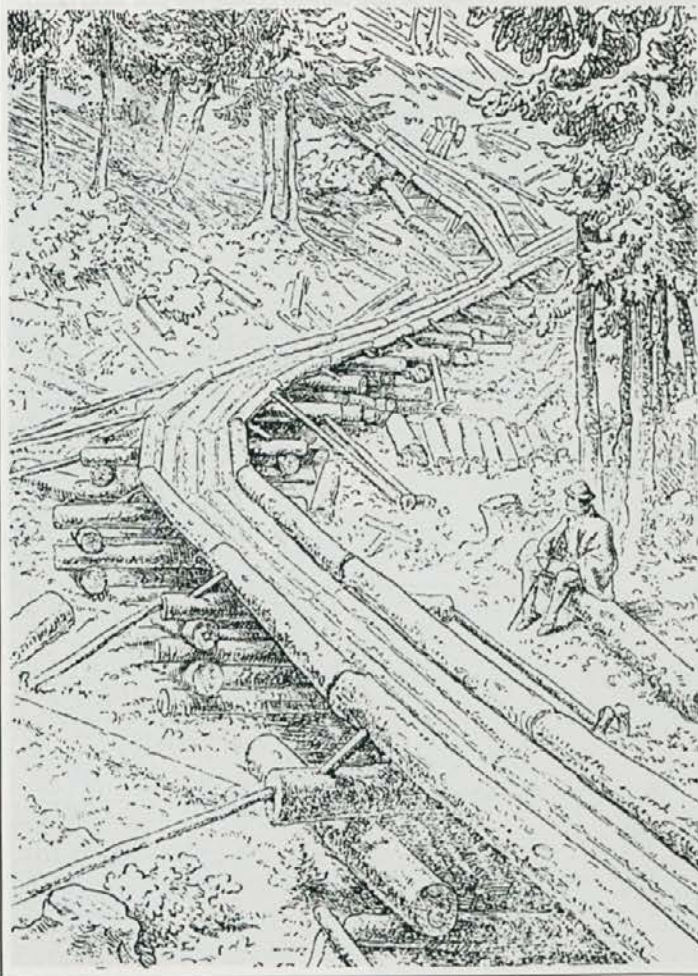
Slabe strani riž so:

- velika poraba lesa za samo izgradnjo (0.20 do 1 m³ / m)
- veliki stroški vzdrževanja (0.1 do 0.15 del. dni leto / m)
- uporaba samo v hribovitih delih
- pogosti zastoji
- velike nevarnosti pri delu
- nezanesljive kalkulacije stroškov
- omejen rok trajanja

Učinek dela pri spravilu lesa z rižami je odvisen od:

- velikosti in enakomernosti padca
- kvalitete riže
- števila in velikosti ovinkov
- organizacije dela
- kvalitete obdelave sortimentov
- strokovnosti

Stabilna riža

Vhod v rižo

Deli lesne riže

Vhod v rižo

Dolžina takšnega vhoda v rižo je bila okrog 20 m, širina pa na zgornji strani 4- 5 m, spodaj pa je bila enaka širini srednjega dela riže (1 - 1,2 m). Na tem spodnjem delu je bila običajno tudi ograja iz okroglic visoka, do 2 m, dolga 6 - 8 m, postavljena v smer proti hribu. V takšni ograji so bila vrata, ki so bila odprta v delovnem času, kajti za ograjo je bil nagomilan les za spravilo. Pri samem začetku riže so pazili na to, da je bil vhod riže bolj strm kot sam srednji del. Z ograjo in z vrati na ograji pa so poskrbeli, da ni prišlo do nekontroliranega samospuščanja sortimentov.

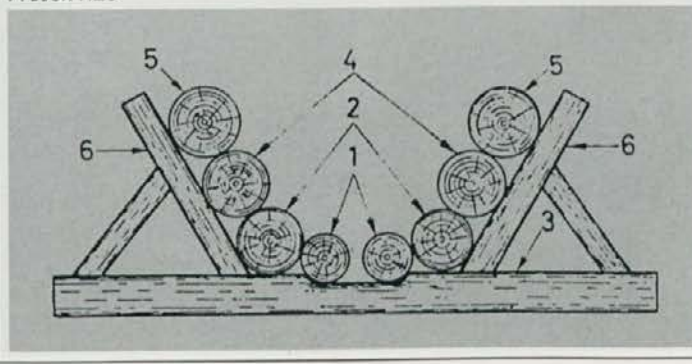
Srednji del

Dno („ tregerji „) sestavljajo tri debela debeline 10 - 15 cm, med seboj razmaknjena 2-3 cm z nalogo, da zdržijo obremenitve sile teže in da vse te pritiske amortizirajo (drobnejši sortimenti so bolj

prilagodljivi). Na podlago („ langon „) so pritrjeni s posebnimi cvetki („ štosovci „). Nad dnom so sredniki („ bererji „), ki so na dno pritrjeni z cvetki, ki so jim rekli „ jopovci „. Sredniki so bili že debelejši in sicer od 13 - 20 cm. Na običajnih mestih so rižo zaključevali gorniki („ sotli „), ki so bili debeli okrog 25 cm. Na ovinkih, včasih samo na zunanji strani so zaradi tega, da iz riže ne bi metalo lesa, dali tudi nadgornike („ ubersotle „). Tako pripravljen zložaj so poimenovali „ štos“, ki je bil različno dolg, na vrhu pa je bil širok od 1 - 1,2 m. Debelejši deli debel so bili obrnjeni v smer nagiba riže, to pa zaradi tega, da pri spravilu ne bi prišlo do zatikanja sortimentov ob rižo.

Sama riža je ležala na podlagi („ langonu „). Ta del je bil sestavljen iz sortimentov, postavljenih horizontalno na vzdolžno os. Kadar je moral biti zgornji del riže na tleh, so postavili le podstavke. Ka-

Presek riže

dar so bile višinske razlike manjše, so postavili posebne jarme, ki so bili podobni lesenim kaščam ob plaziščih („širmi“), to so bili navkrižno postavljeni 25 cm debeli hlodi. Mesta, kjer so se spajali „štosi“, so morala biti izdelena (izrezana). Na večjih strminah so postavljali eno ali več nadstropne jarme („poke“) na jrazličnejših oblik. Nad „pokom“ je bila podlaga („langon“).

Zaključek riže

Zaključek je bil povezan s skladiščem oblovine, ki je bilo običajno postavljeno na vzdolžno os riže. Da bi les postopoma izgubil hitrost in da bi na koncu obstal, je bil zaključek riže v protivzponu ali v ovinku. Na zaključku riže ni bilo srednjikov in gornikov, če je bilo le mogoče, so na koncu riže naredili vodne bazene, s katerimi so amortizirali padec lesa.

Riža v Bistri

Potok Bistra teče deloma po kislj podlagi (tonalit), deloma po apnencu. Zaradi tega so nastajali razni slapovi („skoki“), vmes pa ravnine. Spravilo lesa je bilo zaradi tega zelo oteženo. Le malokdo ve, da je tu spravilo lesa potekalo tudi s pomočjo klavž, ki so drugače značilnost idrijskega področja. Na takšen način so spravljali predvsem prostorni les za oglje, ki so ga največ kuhali pri Cvelberju (oglarji so od Cvelberja imeli v najemu več parcel). Da je bilo tu posekanega veliko bukovega lesa in skuhanega v oglje, dokazuje površina okrog partizanske bolnice v Beli peči, kjer je na majhni površini več kot deset ostankov kop. Drugo spravilno sredstvo, ki se je tu lahko uporabilo, so bile riže. V sedanjem času, ko je večja odprtost z gozdnimi cestami, poteka spravilo največ z žičnimi žerjavi.

Do podatkov o tej riži sem prišel v glavnem po pripovedovanju od v začetku navedenih virov. Rižo so zgradili leta 1920 in mojster riže Krumpačnik je sklenil pogodbo z lastniki gozdov v Bistri, da bodo po tej riži spravljali les 8 let. Že takrat so bile novemberske povodnji in ena takšna je leta 1926 precej močno poškodovala rižo. Bilo je potrebno veliko energije in stroškov, da so rižo ponovno usposobili. Po letu 1928 riže praktično niso več uporabljali.

To rižo sta v bistvu sestavljali dve in sicer je ena šla po potoku pred sedanjo lovsko kočjo, druga pa od Prosenčevih njiv (današnje strelišče LD Bistra). Združenje riž oziroma „presip“ je bil v Kozji

peči, kajti malo višje je iz Račjega prišlo skupaj veliko lesa. Po teoretičnih podatkih gre v takšno rižo približno 0,5 m³ lesa, ta riža je bila pa dolga približno 2800 m. V tej riži je bilo približno 1400 m³ lesa, ki ga kasneje niso mogli več uporabiti.

Sečnja se je vršila v Ratihovem in Ježevem gozdu, les pa je, kot je že omenil gospod Kumer, kupil Lahovnik oz. njegovo podjetje. Pri sečnji in spravilu je občasno sodelovalo tudi več kot trideset ljudi, ki so si postavili tipične „olcarske“ bajte pri Ježu in pri Knežem mlinu. Sečnja je bila kombinacija sečnje na frato (Medvejek) in sečnje do določene cole (običajno do šeste cole). Sekali so na suš, tako da so pustili v vrhu 2-3 m vej. Pri tem so morali vejevje strogo zmetati v grmade in les je moral biti olupljen do kresa (24.6). V tistem času je bil zelo iskan artikel smrekova skorja (pridobivanje tanina). Pri takšnem delu je bilo dogovorjeno, da je skorja last „olcarjev“, ki so to skorjo sušili tako, da je stala pokonci.

Spravilo je potekalo pozimi in v glavnem ponoči. Riža je potekala po predelu, ki ni bil zadosti strm, da bi za spravilo zadostovala samo voda, temveč je moral biti tudi led („sigont“). Za spravilo ponoči sta bila dva vzroka in sicer boljši „sigont“ in pa da so lahko čez dan furmani odvozili les, ne da bi pri tem ovirali spravilo. Na relaciji riže je bilo štirinajst kontrol („pošt“) in, da je „pošta“ prišla do konca in nazaj je trajalo 10-15 minut.

Zaključek

Namesto zaključka bi razložil, da je ta članek nastal praktično zaradi razmišljanja o tem, da bi lahko v bližini Črne naredili krajšo maketo riže. Verjetno bi s tem nastal določen strošek, vendar menim, da je poleg rudarstva in železarstva v Mežiški dolini tudi gozdarstvo pomembna panoga, predvsem iz časa povojne obnove. Verjetno je sedaj še zadnji čas za kaj takšnega, kajti sedaj še živijo ljudje, ki to znajo narediti. Nekdanji direktor gozdarskega obrata v Črni, je pred dvajsetimi leti izračunal, da bi posekani hlodi samo iz Črne položeni v kolono tvorili pot od Črne do Carigrada. Upam, da nisem edini, ki menim, da bi hlode, ki bi tlakovali pot le iz Črne do Rudarjevega porabili za ohranitev tehnične dediščine in da bi lahko novoizvoljeni občinski svet pričel z aktivnostmi za takšen projekt.

Riža v Bistri iz leta 1920

STROKOVNA EKSKURZIJA ZA LASTNIKE GOZDOV IZ RAVEN IN PREVALJ

JANKO MIKELN, dipl.inž.gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Na krajevni enoti Prevalje smo se odločili, da izobraževanje lastnikov gozdov s področja gojenja gozdov organiziramo v območni enoti Novo Mesto, v bukovih gozdovih krajevne enote Straža.

Namen ogledov je bil, da lastnikom prikazemo in s podatki potrdimo spoznanja stroke o negovalnih delih v gošči in letenjaku in prenosu spoznanj iz pragozda v gospodarski gozd.

Ogledali smo si bukove sestoje v revirju Brezova reber in pragozd Pečka v revirju Soteska. Vsi gozdovi so v lasti države. V Brezovi reberji je bil poudatek ogled dveh vzorčnih ploskev (negovane in nenegovane), ki jih gozdarji spremljajo že od leta 1970. Razlike med ploskvama lahko vidi vsak obiskovalec. Inž. Stane Pirc nam je s podatki o redčenjih, lesni zalogi, prirastku in sečnjah to tudi lepo prikazal.

V pragozdu Pečka nam je revirni gozdar inž. Brane Bradač predstavil revir in razložil podatke o pragozdu (Hufnagel 1894, Mlinšek 1954). Z našimi dopolnitvami o pragozdu so lastniki pridobili pomembne informacije in so lahko nova spoznanja prenesli v gospodarski gozd.

V pogovoru na objektih so aktivno sodelovali tudi lastniki gozdov. Občutki udeležencev so bili tisti dan še neurejeni. Bili so različni, od takih, ki so se čudili, da je temu res tako, do takih, ki so dvomili v resničnost predstavljene.

TEČAJ VZDRŽEVANJA MOTORNE ŽAGE

FRANC HUDRAP, inž.gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Motorna žaga je eno najpomembnejših orodij, ki je na voljo pri delu v gozdu. Uporabljamo pa jo tudi pri negozdarskih delih: delu v sadovnjaku, izdelavi ograj, gradnji in obnavljanju poslopij, čiščenju z grmovjem zaraslih pašnikov, čiščenju brežin in cest ... Delo bo varno in produktivno le s pravilno izbrano in vzdrževano motorno žago. Vzdrževana motorna žaga povzroča manj hrupa in treslajev, delovni učinek je večji, čas izpostavljanja škodljivim vplivom pa krajši.

Z namenom izboljšati kvaliteto vzdrževanja motornih žag smo gozdarji krajevne enote Prevalje izvedli enodnevni tečaj, 4. decembra 1998. Potekal je na kmetiji Petra Rezarja, po domače Spodnji Lečnik, ki nas je prijazno sprejel. Kljub močnemu sneženju se je tečaja udeležilo 18 lastnikov gozdov.

Po kratkem uvodnem delu smo se pogovorili o izbiri motorne žage pri nakupu, o pripravi „motorke“ za delo ter o dnevnem in tedenskem vzdrževanju. Iz tople sobe smo se prestavili pred hišo, kjer smo v pravem snežnem metežu preizkusili „motorke“ tečajnikov. Pri prežagovanju bukovega hloda smo merili čas trajanja prežagovanja. Po čiščenju in pripravi „žag“ za delo smo ponovno izmerili čas prežagovanja. Za ilustracijo: z žago, ki je dosegla najslabši čas - 23 sekund, smo po vzdrževanju prežagali hloh v 12 sekundah. Na koncu tečaja se nam je pridružil serviser Viktor Buč, ki nam je razložil, katere so najpogostejše napake pri vzdrževanju (oziroma nevdrževanju), ki so vzrok okvar motornih žag.

Lastniku Petru, ki nam je dal na razpolago prostore za izvedbo tečaja, se zahvaljujemo za prijazen sprejem.

POSLOVNA ENOTA GRADNJE GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC - GRADI ZA PRIHODNJE RODOVE

ALEKSANDER CELAN, inž.gradbeništva

VISOKA GRADNJA V LETU 1998

Na področju visoke gradnje je poslovna enota Gozdnega gospodarstva Gradnje vidno napredovala v preteklem letu. Delno smo se opremili za to področje graditve objektov in izkristalizirala se je tudi skupina dobrih delavcev. To se je odrazilo na obsegu in kvaliteti izvršenih del, kakor tudi na izkazanem zaupanju družbenih in privatnih investitorjev.

Tako smo v preteklem letu izvajali gradbena in obrtniška dela na rekonstrukciji podružnične osnovne šole na Selah (kar smo že predstavili), adaptirali pa smo še poslovne prostore Preventa PC Mislinja in proizvodno halo na lokaciji Meles na Zgornji Vižingi. zgradili smo več stanovanjskih hiš za zasebne investitorje ter izvajali razna manjša gradbena in obrtniška dela.

Največji in najzahtevnejši objekt, ki smo ga pričeli graditi v drugi polovici 1998 leta in ga še gradimo, je poslovno - stanovanjski objekt na Glavnem trgu 51 v Slovenj Gradcu. Tu gradimo 4 nove poslovne lokale v pritlični etaži ter enega rekonstruiramo, v nadstropju in mansardi pa gradimo šest stanovanj skupne neto površine 613 m². Investitor projekta je Mestna občina Slovenj Gradec.

V letu 1999 bomo konec meseca januarja pričeli z gradnjo bloka v Mislinji, v katerem bo v pritličju knjižnica, v nadstropju pa 8 neprofitnih stanovanj, vendar o tem kdaj prihodnjic.

1. Poslovno stanovanjski objekt Glavni trg 51 Slovenj Gradec na začetku gradnje.
 2. Krevh - Slovenj Gradec
 3. Poslovno stanovanjski objekt Glavni trg 51 Slovenj Gradec - stanje pred božičem.
 4. Hain - Vrhe (gradnja 1997 in 1998)
 5. Lang - Maribor
- Foto: Aleksander Celan

LOVSKA DRUŽINA BISTRA

JANEZ ŠVAB, inž.gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

UVOD

Lov ni samo streljanje določenih vrst živali, pa tudi gonja za določenimi trofejami to ni. Lov je vse kaj drugega, je predvsem skrb za ohranitev okolja za redke živalske vrste, je skrb za redke pri nas še ohranjene vrste, je dodatno krmiljenje živali v neugodnih razmerah in navsezadnje res tudi nadomestitev plenilcev, ki jih tudi pri nas ni v ustreznem številu. Predstavitelj lovke družine Bistra naj služi kot delček k pozitivnejšemu gledanju na lov v tem času.

1. NARAVNE DANOSTI LOVIŠČA

Lovska družina Bistra je organizacija, ki ji je država zaupala gospodarjenje z divjadjo na območju katastrskih občin Bistra, Ludranski vrh ter dela Javorja in Črne na skupni površini 5505 ha. Lovišče leži na razgibanem področju od Sentvida do Raduhe. Najnižja točka lovišča je Črna s 576 m nadmorske višine, najvišja pa le za nekaj 10 m ne doseže dvatisočaka (Lanež 1931 m). Poleg velike gozdnosti (kar okrog 90%) je za ta predel značilno, da prevladujejo silikatne kamnine in le s posameznimi karbonatnimi vložki (Bela peč, Kozja peč, Greben, Fekovo) se razbije monotono področje. Kot kaže že podatek o gozdnosti je tu zelo redka poseljenost tudi zaradi severnih leg. Same kmetije so tu nastajale relativno pozno (13-15 stolletje), ko je v dolini in na južnih legah orne zemlje že zmanjkovalo. Zaradi tega so te kmetije zelo velike, v obliki celkov, s specifično organizacijo znotraj celka (nad kmetijo del gozda za pridobivanje drv in stelje, pod kmetijo njiva za lažje spravilo gnoja na njivo in odvoz lažjega pridelka iz njive, gozd pa je ostal predvsem na osojnih legah).

Dokaj ohranjeno okolje (Bistra - nekaj Wistra = čist) nudi dobre razmere vrstam, ki imajo rade mir. Tu najdemo od redkih vrst še vedno v dovolj velikem številu velikega petelina, ruševca, belko, gozdnega jereba, planinskega zajca, in neredko planinskega orla. Kot lovna divjad pa so ob najbolj pogosti srnjadi in gamsu zastopani tudi jelenjad, divji prašič, vse vrste kun in lisica.

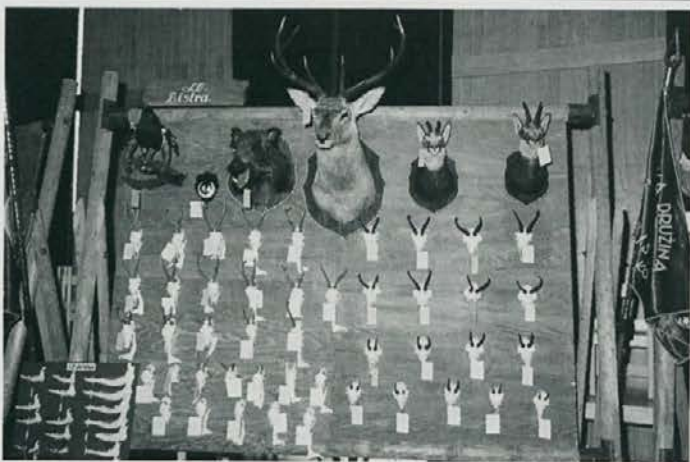
ZGODOVINA LOVA

Za predel Črne je bil lov že od nekdaj nekaj posebnega. Prav zaradi te posebnosti pri izvajanju lova je praktično, da zgodovino lova na področju današnje lovke družine Bistra prikažem že kar v 16. stoletju. Do takrat je bil lov za zemljiško gospodo zunanji znak veljave, statusni simbol. To je bil vladarjev regal in bog obvaruj tlačana, da bi se spozabil, pa tudi fevdalec si je moral lov plačati s pristojbino. Pa vendar povsod ni bilo tako. Urbar gospodstva Pliberk iz leta 1570, ki ga je sestavil baron iz eneka David Ungn-

Lovska koč Ježevo

Foto: Janez Švab

Odstrel v letu 1992

and kot zastavni gospod gospodstva Pliberk, je imel v svoji sestavi tudi določbe glede velikega lova. Tu je primer za kraj Črna, ki ga urbar opisuje, da sta tu dva velika gozda in to Lipovec (verjetno današnji Smrekovec) in drugi Peca.

V obeh je bilo veliko divjadi (jelenov, srn, medvedov, in divjih prašičev, v Peci pa tudi gamsov).

Za razliko od ostalih dežel pa je na tem področju lahko (oziroma moralo) izvajalo lov dvanaest kmetov, ki so uplenjeno divjačino oddajali v pliberško graščino za določeno plačilo, bodisi v mesu ali v denarju. Na takšen način je zemljiški gospod prišel do plena iz oddaljenih lovišč, kmet pa do nekega plačila.

V ostalih zgodovinskih obdobjih potem ni prihajalo več do takšnih razlik po avstrijskih deželah.

Na področju Koprivne in Bistre je v času od leta 1946 do l. 1949 delovala in z loviščem upravljala lovka družina Koprivna - Bistra. Z reorganizacijo lovstva v Sloveniji nastaneta dve lovski družini Koprivna - Topla in Bistra.

Družino Bistra je po zakonu o redukciji državnih lovišč ustanovilo 8 lov-

cev, od katerih živi le še eden.

Prvi starešina lovke družine Bistra je postal znani gozdar, lovec in pisec strokovnih člankov Anton Černač. Z manjšimi korekturami pri mejah med lovskimi družinami je površina lovišča ostala vsa leta približno enaka, večalo pa se je število članstva, tako da se je število ustavilo nekje pri 60.

Odnosi z ostalimi porabniki v prostoru so bili vsa leta vzorni.

SEDANJE GOSPODARJENJE

LD Bistra ima lovišče z lovno površino 5411 ha. Podlaga za odstrel je ugotovljena številčnost divjadi, pri planiranju pa se upoštevajo Enotne gojitvene smernice R Slovenije in za posamezne vrste divjadi še Karavanški sporazum, ki so ga sklenile LD s sosedi na Avstrijskem.

Za leto 1998 smo planirali naslednji odstrel:

srnjad	52
gamsi	23
jelenjad	8
divji prašič	4
jazbec	4
poljski zajec	2
kune	10
lisice	20

Odstrel je le eden od faktorjev pri gospodarjenju in gojitvi divjadi.

Posebno intenzivni smo pri dogovaranju z ostalimi porabniki prostora o specifičnem gospodarjenju na rastiščih velikega petelina in zimovališčih gamsa.

Usklajeni so tudi dogovori o vzpostavitvi mirnih zon in o vzdrževanju pašišč v gozdovih.

Zaradi relativno skromne vegetacije (kislata matična podlaga, zasmrečenost) smo prisiljeni vsakoletno obdelati vsaj dve krmni njivi (Polovec, Krančija) in na njih posaditi topinlambur in krmni ohrovt.

Iz denarja za uplenjeno divjad, ki ga v celoti vložimo nazaj v lovišče, pa za zimsko krmiljenje nabavimo tudi koruzo.

Vso to delo pri pripravi krme, pri krmiljenju in pri vzdrževanju lovskih naprav opravijo lovci na neplačanih delovnih akcijah, tako se na leto naredi za okrog 4000 ur dela.

V letih pred 1970 so lovci skupaj z gozdarji zgradili lovsko koč na Ježevo.

Večina ljudi v Črni in okolici pozna to koč kot vsakoletno prizorišče tekme na glinaste golobe v okviru turističnega tedna, le malokdo pa ve, da tu lovci dežurajo vsak konec tedna in da se da v njihovi družbi preživeti čudovite trenutke v res lepem okolju.

TEŽAVE PRI GOSPODARJENJU

Kot v vsaki prostovoljni organizaciji tudi v lovskih družinah prihaja do občasnih kriz glede vodenja. Največja težava LD Bistra pa ni to, pač pa povprečna starost lovec (preko 58 let), še bolj pa negotovost ob izidu novega lovskega zakona. Zaradi vseh teh stvari se začena pojavljati malodušje in vprašanje ali se vse to še izplača (vzdrževanje objektov).

Kljub temu upamo, da se bo tudi tu našla pametna rešitev, saj nas večina ve, da je naša lovka družina bila v še dosti hušjih težavah, iz katerih se je znala izvleči, pa se bo tudi tokrat.

Vsakoletna predavanja osnovnošolcem, razne učne delavnice in kot delček v mozaiku tudi ta članek bodo pripomogli k dvigu pozitivne miselnosti o lovcih in tudi novi lovski zakon ne bo takšna neumnost, kot mnogi mislijo.

ZAKLJUČEK

S tem člankom in predstavitvijo lovke družine sem poizkušal doseči, da vsaj nekateri bralci o lovcih ne bodo sodili več negativno. Mlajšim poslušalcem večkrat povem, da ima tudi kmet kravo, ki jo zakolje, rad, da ima cvetličar rožo, ki jo utrga, rad in tudi lovec ima rad srnjaka, ki ga ustrelji, takšno je pač življenje in v naravi ima vsaka živa stvar svoj začetek in konec.

Že od nekdaj velja, da je lov naučil človeka odgovornosti do drugih: družine, roda, plemena, ohranjanja živalskih vrst, pa tudi sedaj se zahteva od sodobnega lovca predvsem, da za svoja dejanja odgovarja pred svojo vestjo in pred družbo.

POGORELA JE GOZDARSKA KOČA V KOMISIJI

IDA ROBNIK

Lani, 29. novembra je izbruhnil požar v gozdarski koči v Komisiji. Objekt je bil lesen, zato reševalci niso uspeli rešiti ničesar, obvarovali so le obvarovali sosedjo stavbo pred ognjem. Na pogorišču je ostal le dimnik, ki se je pregrel in po vsej verjetnosti bil tudi vzrok požara.

Gozdarji so kočo zgradili pred 40 leti sredi komisijjskih gozdov. Takrat so gradili take in podobne objekte na krajih, ki so bili daleč od bivališč gozdnih delavcev in so jih uporabljali za zavetje v slabem vremenu, za počitek in tudi prenočili so v njih.

Koča v Komisiji je bila postavljena na izjemno lepem mestu na nadmorski višini 1200 m pod Roglo. Izdelana je bila iz brun in obložena s skodlami. Pred osmimi leti so mislinjski gozdarji zgradili prizidek za sanitarije. V objektu je bila elektrika in voda. Lani poleti so

JANUARSKA SEJA SINDIKATA GOZDNEGA GOSPODARSTVA

IDA ROBNIK

Na januarjski seji je sindikat Gozdnega gospodarstva sprejel program dela za leto 1999, razpravljal je o počitniških kapacitetah in o zaposlovanju v podjetju.

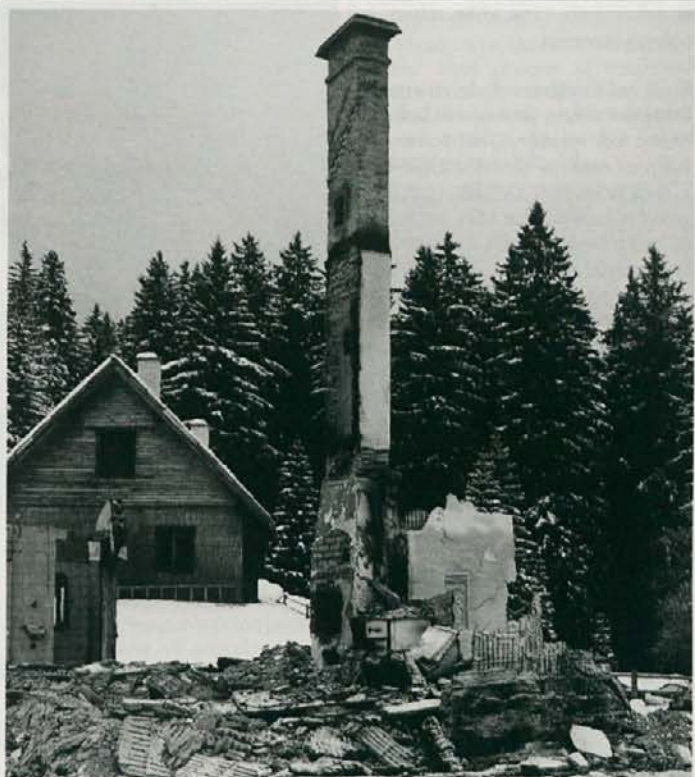
Glavna naloga sindikata je, da bodo spremljali izpolnjevanje kolektivne pogodbe. Posebno pozornost bodo posvetili zaščiti delavcev. Skrbeli bodo, da bo dosledno izvajan pravilnik o zaščitnih sredstvih, da bodo delaci pravočasno prejeli zaščitna sredstva, predvsem pa, da bodo dosledno spoštovana pravila varstva pri delu. Sindikat si bo tudi prizadeval da bodo zaposlovali invalide, ki še lahko delajo. Ob tem se je razvila tudi razprava. Pripomba vodstva podjetja je, da so med invalidi tudi taki, ki se izogibajo delu in ne delajo vestno. Za te bodo uvedli disciplinski postopek. Sindikalisti so predlagali kot ukrep za zmanjševanje stroškov dela tudi kontrolo bolniškega staleža in invalidov, ki doma čakajo na delo. Ob tem je bil sprejet sklep, naj strokovne službe pripravijo pravila za kontrolo bolniške, vodstvo pa naj zagotovi čim več dela za invalide, ki so na čakanju.

Sindikat bo tudi letos razporejal delavce v počitniško prikolico v Čatežu. Ker je imelo podjetje v lasti več prikolic, so sindikalisti postavili vprašanje, kje so le-te sedaj ter sprejeli sklep, da bodo do prihodnje seje ugotovili, kdo so lastniki. Vodstvo podjetja si bo prizadevalo, da bo tudi letos sklenjena pogodba z Bernardinom o koriščenju njihovih kapacitet po enakih pogojih, kot v preteklih letih. Objekt v Filip Jakovu je še vedno naseljen in ga v takem stanju ni mogoče urejati ali kako drugače razpolagati z njim.

Govorili so tudi o možnosti, da bi postavili nov objekt na lokaciji, kjer je pogorela mislinjska gozdarska kočica v Komisiji. Mislinjski gozdarji, krajani Mislinje in delavci Gozdnega gospodarstva se za postavitev novega objekta zelo zavzemajo, zato bi bilo potrebno čimprej ugotoviti tudi interes ostalih lastnikov podjetja Gozdnega gospodarstva za novo gradnjo.

V razpravi o zaposlovanju v Gozdnem gospodarstvu je vodstvo podjetja sindikatu zagotovilo, da v tem trenutku ni razlogov za nadaljnje odpuščanje delavcev. Na nekaterih področjih dejavnosti je sicer kriza za delo (TIS), vendar pa je tam zaposlenih zelo malo ljudi. Dokončno število zaposlenih bodo v podjetju ugotovili, ko bo izdelan program zaposlovanja.

Sindikat je bil obveščen, da bo skupščina delničarjev v začetku junija letošnjega leta.

Ostanki mislinjske gozdarske kočice v Komisiji po požaru. Foto: Jure TASIČ

Mislinjčani prekrili streho s skodlami in objekt prepleskali.

Koča v Komisiji pa že dolgo ni opravljala več prvotne funkcije, ampak je bila namenjena sindikalnemu turizmu.

Delavci Gozdnega gospodarstva so radi zahajali tja gor, bila pa je

tudi primerna postojanka za razne gozdarske ekskurzije in druge obiskovalce.

Delavci Gozdnega gospodarstva, predvsem pa Mislinjčani si želijo, da bi podoben objekt postavili na novo na istem mestu, saj so najin navajeni, saj poznamo pregovor: "Navada je železna srajca!"

ALI BO PRIŠLO DO TESNEJŠEGA POVEZOVANJA MARIBORSKE IN CELJSKE MLEKARNE?

MIRKO TOVŠAK, inž.agronomije

Pridobivanje mleka na naših kmetijah je z leti postala osnovna pridobitna dejavnost kmetov v koroški krajini. Višinske kmetije, pa tudi tiste na nižje ležečih območjih imajo znatno slabše pridelovalne pogoje kot v ostalih predelih Slovenije, zato si ob ostrih klimatskih razmerah težko predstavljamo, da bi se naši kmetje intenzivneje usmerjali v pridelavo poljščin. Izjema je le nekaj zemlje v šmarškem in podgorskem območju, kjer je poleg pšenice, rži in ječmena možno pridelovati še kvalitete sorte hmelja. Ostale njivske in travniške površine iskoriščajo za pridelavo živinske krme, tu pa poleg govedoreje in reje ovac drugih možnosti praktično ni. Zaradi vseh teh razlogov kmetom, ki so v celoti odvisni od prihodkov na svoji kmetiji, ni vseeno, kaj se dogaja v živilsko - predelovalni industriji, predvsem v mlekarah, ki odkupujejo tržne viške mleka iz našega območja.

Ko se naša država odloča za vstop v Evropsko zvezo, postaja vse bolj aktualno tudi vprašanje, kaj pomeni ta vstop za nadaljni obstoj kmetijstva in z njim povezano živilsko - predelovalno industrijo. Vse kaže na to, da se bomo kmalu soočili z neizprosno konkurenco zahodno - evropskih trgov, kjer so cene živilskih proizvodov v glavnem nižje kot tiste, ki jih imamo sedaj na domačem trgu. Z odpravo carin in drugih uvoznih davščin bodo naš trg preplavili cenejši izdelki iz drugih držav, kar pa bo nedvomno povzročilo hud konkurenčni boj za našo predelovalno industrijo. Država sicer lahko do neke mere blaži izpad dohodka z neposrednimi subvencijami, s čimer olajša breme visokih vhodnih cen surovinam za živilsko - predelovalno industrijo. Višina teh subvencij pa je omejena glede na razvitost naše države oziroma s tem, kakšen del družbenega proizvoda lahko namenimo za reševanje in ohranjanje kmetij. Država se namreč mora zavedati tudi drugih funkcij, ki jih za ohranjanje podedelja prinaša kmetijstvo, vendar se bojim, da glede na ekonomsko moč preostalega dela gospodarstva in drago državo na področju javne porabe, ni pričakovati večjih finančnih sredstev za ohranjanje in prilagajanje kmetijstva novim tržnim razmeram.

Vsekakor za živilsko predelovalno industrijo pomeni edina možnost preživetja prilagajanje novih cen tuji

konkurenci, to pa je mogoče doseči le z zniževanjem stroškov. Poti zato je več, vendar sedanja razdrobljenost te industrije v Sloveniji terja takojšnje povezovanje v večje gospodarske združbe. Pri predelavi in distribuciji mleka je ta problem še toliko večji, saj na malem slovenskem prostoru trenutno deluje preko deset pomembnejših mlečno - predelovalnih organizacij. Primerjava s sosednjo Avstrijo, ki se je že soočila z ostalo konkurenco v Evropski zvezi kaže, da bi v Sloveniji zadostovala ena, največ pa dve mlekarji. Če bi do takšne koncentracije proizvodnih zmogljivosti prišlo, bi nedvomno prišlo tudi do delitve proizvodnih programov, izognili bi se podvajanju investicij, prišlo bi do racionalizacije prevozov pri odkupu mleka in enotnejših nastopov pri trženju mlečnih

proizvodov. Razlogov za povezovanje je torej več kot dovolj, pa tudi sicer izkušnje iz sosednjih primerljivih držav (Avstrija, Švica) dokazujejo, da je edina možna pot preživetja živilsko - predelovalne industrije v medsebojnem povezovanju v večje ekonomsko - proizvodne komplekse. Tega se zavedajo v Sloveniji vsi, ki se kakor koli ukvarjajo s kmetijsko politiko. Zaradi tega je bila dana ponudba Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da se preko Zadrufne zveze pričnejo procesi povezovanja predelovalne industrije. Koncem lanskega leta je bila na kolegiju predstavnikov zadruf pri Zadrufni zvezi Slovenije ta pobuda soglasno sprejeta in imenovane so bile tudi komisije, ki bodo pričele delovati na povezovalnih projektih. Za področje mlekarstva vodi skupino di-

rektor KZ Šaleška dolina g. Marjan Jakob.

In kakšne so možnosti povezovanja mlekarjev na našem območju? Na Štajerskem po velikosti izstopata dve mlekarji, mariborska in celjska. Ti odkupujeta viške mleka pretežno na mariborskem in celjsko - savinjskem območju, poleg tega pa še na Koroškem in deloma v Prekmurju. Proizvodni programi obeh mlekar se prepletajo, celo več, pred kratkim sta obe investirali, vsaka za sebe, v svojo sirarsko linijo, ki pomeni v finančnem smislu za obe mlekarji kar velik zaloga. Celjska je kupila staro, rabljeno opremo v opuščeni sirarni v Avstriji, Mariborska mlekarja pa je investirala v glavnem z najetimi posojili v sodobno, računalniško voden, povsem novo sirarsko linijo. Ta

investicija jo je tudi močno finančno zamajala ob dejstvu, da za povečane količine sira iz te linije v glavnem nima zagotovljenih prodajnih poti. To dejstvo navajam zato, ker bi rad poudaril nesmiselnost podvajanja investicij, ki je posledica razdrobljenosti slovenske mlekarjske industrije.

Zaradi vseh teh dejstev je prišlo tudi pri kmetih, ki so po zakonu o zadrufah postali solastniki mlekarji, do pobude o združevanju obeh mlekar na območju Štajerske, Koroške in Prekmurja. Prva pot k takšnemu povezovanju bi bila združitev obeh večjih mlekarji, mariborske in celjske, tem pa bi se pridružili še manjši mlečno - predelovalni obrati kot na primer Ptujka in Ljutomerska mlekarja. Ali bo pobuda naletela na

ugodna tla, je sedaj še težko predvideti. Vodstvo in organi upravljanja pri Mlekarni Celje iz Arje vasi so dali že zeleno luč za takšno povezovanje. Žal, pri Mariborski mlekarni takšne jasne pripravljenosti še ni čuti, predvsem zaradi tega, ker vsi organi na novo olastinjenih delniških družbe še niso konstituirani, prav tako pa še ni povsem zaključen postopek lastninjenja, ki bi omogočal tudi zadrugam in s tem kmetom odločujoč vpliv na pomembne strateško poslovne odločitve v tej mlekarni. V zadnjem času si zadruga, ki smo že 45% lasniki mlekarnice, močno prizadevamo, da bi Kmečka družba odkupila še 7 procentni lastniški delež z zbranimi certifikati. Na ta način bi prešla tudi Mariborska mlekarna v večinsko lastništvo zadrug in s tem kmetov, s tem pa bi bila tudi pot medsebojnega povezovanja veliko lažja.

Ker smo v zadnjem času na področju, ki ga pokriva naša zadruga, omogočili nekaterim kmetom, da oddajajo mleko v Celjsko mlekarno in so bila na terenu zaradi tega tudi negodovanja nekaterih kmetov - članov zadruga, bi rad izkoristil to priložnost, da pojasnim razloge, zakaj je do tega prišlo.

Prvi razlog je nedvomno ta, da se je Mariborska mlekarna že v lanskem letu otepal z velikimi viški mleka. Povečan odkup za ca 15% je seveda povzročal mlekarni velike težave, tako da so viške mleka dnevno prevažali v Pomursko mlekarno na prašenje, ob tem pa so zaradi nizkih cen ter dodatnih stroškov prevoza nastajale velike izgube.

Zaradi tega smo Mariborski mlekarni predlagali, da bi del našega odkupljenega mleka preusmerili v Celjsko mlekarno.

V začetku je ta naša pobuda naletela na gluha ušesa, kasneje pa smo se ob vse večjih težavah mlekarnice zaradi viškov odkupljenega mleka dogovorili, da del proizvajalcev mleka direktno preusmerimo v Celje.

Nesmisel bi bil seveda prevažati mleko naprej v Maribor, nato pa ga od tam ponovno voziti v Celje.

Zaradi tega smo dopustili možnost, da se je del, predvsem večjih proizvajalcev, usmeril v Celjsko mlekarno in s tem razbremenil Mariborsko mlekarno viškov mleka iz našega območja.

Ker imata obe mlekarni v marsičem različne odkupne pogoje za mleko, razumemo tudi nejevoljo kmetov, saj na tak način pogoji odkupa za vse kmete v okviru naše zadruga niso izenačeni. Vendarle smo prepričani, da bo ta težava rešena ob združitvi obeh mlekarn, v kar tudi verjamemo. Ko bo do tega prišlo, bo odkup mleka organiziran po enotnih kriterijih in na način, ki ga bo narekovala racionalizacija prevozov.

EKONASELJA

MILENA CIGLER GREGORIN, ing.agronomije

V soboto, 13. januarja smo se prijatelji gospoda Erjavca iz Mežice udeležili seminarja o ekonaseljih v severni Nemčiji. Pred pričetkom predavanja smo imeli še občni zbor Društva za permakulturo Slovenije.

Kaj je ekonaselje?

Je naselje, kjer veljajo načela samopomoči, medsebojne pomoči in načela permakulture. Prvi pogoj je seveda zemljišče. Od nekoga si mora pridobiti začetno parcelo, ki se pozneje lahko širi in veča, odvisno od dejavnosti. Naslednja faza so sredstva. Lahko jih vložijo privatnik, ki ima posluš za drugačno kulturo bivanja, lahko jih vložijo država ali kdorkoli.

Nato se lahko začne. Za začetek naj bi skupina entuziastov opremila neko stavbo za začetno bivanje. To je lahko tudi kakšna opuščena stara hiša. Potem se začne izvedba projekta. Ta pa obsega: stavbe za skupne dejavnosti, rastlinjake, prostor za shrambo, stanovanjske oziroma bivalne stavbe, park z igrali za otroke, lopa za prevozne objekte in pa zelenjavni vrt, ki je po navadi v nadaljevanju rastlinjakov.

In v čem se ekonaselje razlikuje od navadnega naselja? Ker je to naselje z vsebino. Dajati mora delovna mesta.

V naselju je vse, od rastlinjakov do vrta za najmlajše, od kokošnjakov do skupnega večnamenskega prostora, odvisno, za kakšen tip ekonaselja se kdo odloči (lahko je tudi brez živali). Učitelji so vseh strok, od umetnostne vzgoje do plesa, petja, vibracij, alternativnih ved in osnov jezika in kulture. Tudi verska prepričanja posamezniki svobodno izražajo, zato imajo vsak svojega duhovnika ali duhovnega učitelja.

Vozni park je skupen. Avtomobili so v nenehni uporabi. Seveda se zahteva od prebivalcev ekonaselja določena stopnja odgovornosti za vzdrževanje skupne lastnine.

Rastlinjake in grede obdelujejo po načelih permakulture - oblike gred, vrsta zelenjave, ribniki z ločjem, prestrazanje odpadne vode, razmejitveni pasovi idr. in izraba vseh potencialov brez preobremenitve okolja.

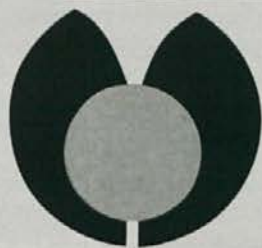
Ogledali smo si štiri različne tipe ekonaselja. Izmed teh je posebno lepo uspelo tisto naselje, ki ima vključeno tudi najuspešnejši način odpravljanja trenj in nesporazumov. Sloves so si pridobili s tem, da s petjem in vibracijskimi tehnikami zmanjšujejo trenja in negativne energije, ki nastajajo kjer je skupina ljudi.

Osnovno idejo in izbor parcele da ponavadi ena oseba, najbolje, da

je ena, ker gre za odločitev, ki se pri dveh že zakomplicira. Nato se številu prebivalcev naselja veča. Ko doseže maksimum, naj se znatno ustavi. Vse dejavnosti, od infrastrukture do umetniškega delovanja so uspešne do neke naravne meje števila njenih uporabnikov. Oni so ostali pri številu 100.

Ker naselje vključuje živali, le-te prosto hodijo po posestvu, s tem, da v nam predstavljenem vzorčnem naselju najprej spustijo na pašo najbolj izbirčne živali (gosi, purane, race), nato manj izbirčne in na koncu najmanj (ovce). Pomembno je, da na ta način že otroci vzpostavijo pristen stik z naravo. Vključujejo jih v vse dejavnosti.

Kolikor se sliši čudno ali utopistično, kar sem povzela s predavanja, pa je dejstvo, da sta dve od štirih ekonaselij zaživeli polno in uspešno delujeta. Avtor, ki nam je predstavil projekte oziroma uredništvu le-teh v praksi, je z ženo preživel en teden v ekonaselju v Severni Nemčiji. Na začetku je vprašal za stroške bivanja, dobil pa je odgovor, da bosta lahko oskrbena. Med drugim je vozil tudi gospo Margit na letališče. To je oseba, ki ima tudi po finančni plati največ zaslug, da je eno izmed ekonaselij zaživel.

**KOROŠKA
ZADRUŽNA
HRANILNO
KREDITNA
SLUŽBA** p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA C. 7
TELEFON: (0602) 42-341, 42-344, 43-193
TELEFAX: (0602) 43-301

TOLAR NA TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

SPOŠTOVANI

Slovenska zadruga kmetijska banka d.d. Ljubljana je bila ustanovljena leta 1990 z namenom, da bo zagotavljala celovit bančni servis zadrugnemu sistemu. Banka ima pooblastilo za opravljanje vseh bančnih poslov. Da bi čimbolj približali poslovanje našim komitentom smo se odločili za sodelovanje s hranilno kreditnimi službami, članicami Zveze hranilno kreditnih služb Slovenije.

V prostorih Koroške zadruga hranilno kreditne službe Slovenj Gradec, Celjska cesta 7, smo odprli blagajniško mesto banke, ki za komitente Koroške zadruga hranilno kreditne službe Slovenj Gradec in druge stranke opravlja posle deviznega varčevanja.

Bančno okence posluje v okviru delovnega časa hranilno kreditne službe. Na okencu banke opravljamo naslednje storitve:

- nakup in prodajo tuje gotovine,
- vodenje devizne hranilne knjižice,
- vodenje deviznih depozitov od 1 meseca do 1 leta,
- vodenje deviznih depozitov nad 1 letom z izplačilom obresti v krajših časovnih obdobjih,
- opravljanje plačilnega prometa s tujino.

Vaša devizna sredstva bodo pri Slovenski zadruga kmetijski banki varno naložena.

Prepričajte se o ugodnih obrestnih merah in menjalniških tečajih.

Najboljšo naložbo vam bodo prijazno svetovale delavke HKS, ki jih sicer že dobro poznate.

Obiščete nas lahko vsak delavnik med 8 in 14.30 uro.

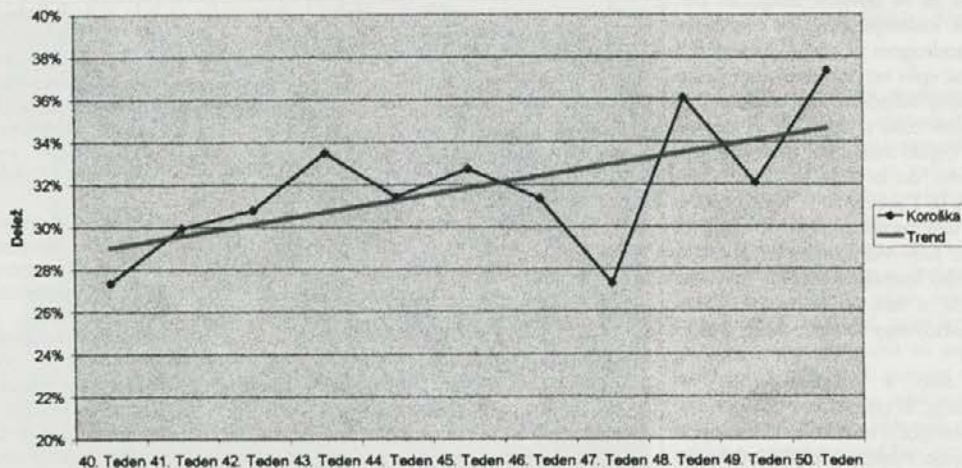
Informacije po telefonu: 501 - 550 - 26.

Slovenska zadruga kmetijska banka, d.d. Ljubljana
Prava banka za dobre gospodarje

MARJANA SIMETINGER

Na regionalnem Zavodu za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem že dvanajst tednov spremljamo pojav akutnih respiratornih infekcij v naši regiji. Ta obolenja se začnejo intenzivno pojavljati v jesensko - zimskih mesecih, zato je v tem času njihovo registriranje bolj aktualno. Spremljanje ARI pa pomaga prepoznati in pravočasno zaslediti tudi morebitni pojav gripe, ki ravno tako spada v skupino akutnih respiratornih infekcij in je njena najpomembnejša predstavnica. Pojav ARI je dobro videti v spodnjem grafu, ki kaže potek in razvoj ter delež ARI glede na vsa obolenja na Koroškem. Zaradi močno povečanega števila akutnih respiratornih obolenj je prav, da jih поблиže spoznamo, ker se jih lahko tako tudi lažje obranimo ali vsaj oblažimo njihov potek.

ARI po tednih poročanja

Klinični znaki ARI so podobni gripi; največkrat se izražajo v povprečni telesni temperaturi, slabem splošnem počutju, prehladu, kašlju, bolečinah v prsih in grlu. Bolniku je lahko tudi slabo, nima teka. Pri gripi so poleg naštetih znakov izrazite bolečine v mišicah, kosteh in močni glavoboli.

Ker se obolenja prenašajo kapljično, torej s kužnimi kapljicami, ki jih bolniki širijo s kihanjem, kašljanjem in glasnim govorjenjem, se bolezen najpogosteje pojavlja v družinah in znotraj kolektivov. Bolezen se lahko prenaša tudi z neposrednim stikom, posrednim stikom ali aerosoli.

Zdravljenje je simptomatsko, če ne pride do zapletov. Priporočila se ležanje, dovolj tekočine, obogatene z vitaminom C in zdravila proti vročini (za otroke panadol, za odrasle tudi aspirin). Uporabimo lahko tudi sirup za pomirjanje kašlja.

Preprečevanje je skoraj nemogoče, občutljivim osebam priporočamo izogibanje obiskovanja raznih prireditelj in prostorov, kjer se zadržuje večje število ljudi.

Za razliko od ostalih ARI pa je pri gripi imunizacija najboljši način za njeno preprečevanje. Seveda mora cepivo vsebovati antigen, ki je identičen ali vsaj podoben sev, za katerega se domneva, da bo povzročitelj epidemije. Cepjenje izvajamo v jesenskih mesecih z enkratno dozo cepiva in ga je treba vsako leto obnoviti. Najbolj ga priporočamo kroničnim bolnikom in izpostavljenim osebam.

Gripa je bolezen, ki jo povzroča eden izmed virusov gripe. V preteklosti je povzročala velike epidemije, pogosto so oboleli tudi umirali. Tudi danes lahko pride do zapletov po gripi (najpogosteje pljučnica), lahko pa se konča tudi s smrtjo.

Virus gripe so prvič izolirali leta 1933. Imenovali so ga Influenca A. Leta 1940 so odkrili virus Influenca B, leta 1947 pa virus Influenca C. To so še danes glavni tipi gripe.

Teoretično ne moremo govoriti o gripi, dokler nismo prepričani, da je bolnik zbolel za boleznijo, ki jo povzroča virus gripe, kar pa je mogoče le z osamitvijo virusa iz nosnega in žrelnega izločka. Izraz gripa je pogosto v ljudski rabi, posebej, ko ljudje zbolevali za gripi podobnimi obolenji, vendar pa z enkrat lahko povemo, da vsa podobna obolenja, ki vas pestijo v zadnjem času, še niso gripa, čeprav je ta v svetu že pokazala zobe in jo lahko pričakujemo tudi pri nas.

SEM PENZIONIST, KAJ BOM DELAL LETOS ZA PUSTA?

AMERŠEKOV POTEPUH IZ ŠENTILJA

Prostih sobot zame ni, ni tudi dopusta. Sem dela navajen, mi je dolg čas, pa berem, tudi pišem za en špas. Zjutraj, ko vstanem, šprancirat grem zdaj, da lahko čez dan sem prost in fraj. Lahko danes bi bolje živel, če v mladosti študirat bi šel.

Bi vozil se z avtom in bil bi gospod, bi se bahal kakor na gnoju kokot. Na starost sem šele študirat' začel, za učenost in znanost se močno ogrel. Posebno ponoči mi je študij v pomoč, še valjam po postelji, ker zaspati ni moč. Študiram: politiko slavistiko, sociologijo, astronomijo, teologijo, geologijo, botaniko, humanistiko, agronomijo, jezike (ženske), slovnico, družbene vede, za vse to hočem dobiti dobre jaz rede.

Dobre ocene hočem pri izpitu, morda se posreči mi priti h koritu. Izpitolov pa nikoli ne naredim, vseeno pa študija jaz ne zapustim, ker upam, da kdaj še diplomu dobim, kar si vse življenje želim.

Ce v mladosti zato pogojev ni bilo, pa morda sedaj v starosti bo šlo. Slaven postal bom enkrat, ni „šment“, zato sem sedaj najbolj pridren študent. Morda kedaj še minister bom postal, v prazne si malhe cvenka nabral. Morda se kdaj mi še tudi posreči, kakšnega ministra iz stolčka vreči. Poslancem v parlamentu pridno pomagal,

da komu bom stolček požagal. Tam mi nikoli ne bode dolg čas, se kregati z njimi najlepši bo špas. Če pa vse skupaj pade v vodo, pa tudi velike škode ne bo. Narejeni pa bodo zame vsi izpiti, ko bom jih dobil z lopato po riti.

Veselo pustovanje in mastna usta želim vsem Viharnikarjem letos za pusta!

VIHARNIK

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec,
2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1
Telefon: 0602/43-332
Direktor: Hubert Dolinšek
Uredniški odbor: Ida Robnik,
Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek
Glavna urednica: Ida Robnik
Lektorica: Majda Klemenšek
Oblikovalska realizacija:
Umetniška delavnica IDEA, Maribor
Likovna urednica: Marlena Humeck
Tehnični urednik: Robert Strmšek
Priprava za tisk in fotoliti: Repro Studio Lesjak, Maribor
Tisk: Odlis, Ravne
Naklada: 1650
Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 1998.
Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Foto na naslovnici: Peter Vernik

FILIP LESKOVEC, dipl.inž.gozdarstva

Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Zelo radi slišimo ali preberemo novice, da je po dolgih letih propadanja kakšna stvar deležna toliko pozornosti, da se najdejo celo finančna sredstva za njeno obnovo. Prav to se je zgodilo z Burjakovim mlinom v dolini Tople. Topla je že dolgo let zavarovana kot krajinski park in propadanje takih objektov ni v ponos ne kraju in ne občini. Škoda je, da je nekaj mojstrovina dela človeških rok že za vedno izgubljenih tudi v Topli (žage, mlini, kozolci, hlevi...). Zavedamo se, da je vzdrževanje in obnavljanje kulturnih spomenikov povezano z velikimi finančnimi sredstvi, ki pa jih na kmetijah praviloma ni dovolj. Prav v primeru obnove tega mlina je nakazana smer ali način, kako se da s skupnimi močmi opraviti dobro delo. Treba bo pohiteti, dokler bo še kje kakšen mojster, ki je večič popravila takih objektov.

Mlin je obnovljen do take mere, da se da v njem zopet mleti žito. Seveda bo mletje žita prikazano samo za obiskovalce mlina, katerim je v največji meri obnovljeni mlin tudi namenjen za ogled.

Burjakova kmetija meri danes preko 200 ha. Večji del je gozd. V njem je zrasla tudi smreka, ki se je po višini skoraj kosala z ljubljanskim nebotičnikom (po zapisu A. Šertela iz leta 1982). Namerili so ji 49 m višine in 19 kubikov prostornine, ko jo je 16. maja 1981 podrl vihar. Ker imajo smreke na našem območju v redni sečnji povprečno kubaturo pol kubika, bi jih morali za enako lesno maso posekati kar štirideset. Stara je bila nekaj čez tristo let. Njeno rojstvo sega v čas, ko so pri nas zemljiški gospodje še terjali od podložnikov tlako. To so bili tudi časi čarovniških procesov in kmečkih uporov zoper zemljiško in cerkveno gospodstvo. V hribovitih krajih so takrat za krčenje gozda in pripravljanje njiv še uporabljali požiganje. Baron J.V. Valvasor je pisal, tiskal in izdajal za slovensko kulturo pomembna dela, med drugim Slavo vojvodine Kranjske. Približno v tistih časih je nastala tudi Burjakova domačija. Na njej so redili po trideset glav živine, trideset ovac in za mleko tudi trideset koz.

Iz mogočnega debla smreke so postavili pred rudarskim muzejem in hotelom v Črni klopi. Turisti jih

občudujejo, gozdarji pa bi najraje videli, da bi smreka še stala v gozdu in vzravnano dokazovala bodočim rodovom svojo veličino. Danes je, kot na marsikateri kmetiji, tudi pri Burjaku problem nasledstvo. Upajmo, da bo imel naslednik vse vrline nekdanjih gospodarjev, ki so bili priljubljeni med Toplanarji in daleč naokoli.

Na kmetiji zdaj živi žena zadnjega gospodarja Franca, ki je umrl leta 1990 star 87 let. Še pri osemdesetih je vozil traktor in kosil s kosilnico. Pozimi sta z bratom Šimonom izdelovala razne predmete iz lesa. Znano je, da sta naredila preko sto kolovratov in nič koliko lesenih grabelj, vil, jarmov in podobno. Dolga leta je bil tudi vnet lovec, prostore kmetije krasijo številne trofeje, ki jih je sam uplenil. Na vratih mlina so si mlinarji s črticami označevali koliko vreč žita so zmleli. Na njih je tudi napis: „premleval rž...1929 leta Šiman“. Na mlinu so vidne tudi sledi požara, še sreča, da ni v celoti pogorel in so ga še lahko obnovili. Mlin je vreden ogleda, ne samo mlin, tudi druge lepote doline Tople. Prijazni ljudje vas bodo sprejeli in vam povedali še kakšno zanimivost o življenju nekoč in danes.

NEDELJSKO POTEKANJE PO VASI

Sprehajal sem se JOŽE KRAJNC

Lepo nedeljsko popoldne in podam se na potep po vasi.

Pomislim, morda najdem koga za razgovor med potjo.

Križarim po dolgem in počez med hišami, ki jih pred vojno ni bilo.

Bilo je le nekaj kmečkih hiš in njihovih bajt, vaška, domača, preprosta prijetna gostilna, mlin, tri žage ob vodi in nekaj obrtnikov z velikimi družinami.

Na cesti in povsod je bilo vse živo, ljudje so se obiskovali med seboj. Po cestah so se podili otroci.

Ljudje so izkoristili vsako priliko, da so se stajali in pogovarjali, kot so: godovi, koline, kožuhanje in drugi domači verski in posvetni običaji.

Po večerih so po vasi prepevali fantje. Ob pustu je pela tudi harmonika.

S temi spomini hodim po vasi sedaj sam. Pred nekaterimi hišami vidim parkirane avtomobile, nikjer pa žive duše, še otrok ne. Pomislim, da bi morda stopil v kakšno hišo na obisk, pa si ne upam, da jih ne bi motil in bi jim bil kot takle star upokojenec v nadlego.

Ne, rajši ne. Iz neke hiše končno le prideta zakonca, s katerima

izmenjam par besed, kako je bilo včasih „lušno“ tukaj. Šla sta, tako kot jaz, na kratek sprehod. Bila sta edina, ki sem ju srečal.

Podam se dalje ob potoku.

Daleč od doma ob potoku me žalostno gleda iz tesne kletke pes.

V svojem „zaporu“ se komaj obrne. Le kaj je zagrešila uboga žival, pomislim, da je tako zaprta, daleč od ljudi in čemu takšna trpeča žival lastniku služi, nehoti pomislim.

Pa saj je takšnih živali še veliko, ki tako trpijo.

Nekatere so za celo življenje privezane za kakšnim vogalom ute, čim dalj od ljudi.

S tem končam svoje potepanje. Kako so se mogle razmere in ljudje tako drastično spremeniti v nekaj desetletjih, se sprašujem. Takšne, kot je bila ta, bodo vse leto nedelje in prazniki.

Mi stari, ki se še med seboj radi pogovarjamo in ubujamo spomine na nekdanje čase, pa se vedno bolj redčimo.

Tudi naši pogovori bodo počasi utihnil.

To sem zapisal zato, ker sem posebno občutljiv in alergičen na trpljenje nedolžnih živali, ki jih zanemarjajo ljudje.

BODIMO DOBRI V LETU 1999

VIKTOR LEVOVNIK

Pravijo, da so lepe pravljice, da v njih ni zlobe, da so pravične! Med pravljicami pa je zelo poznana Sneguljčica.

Njena mačeha išče pred zrcalom poklon svoje lepote, žal, pa некоč sliši besede, da je še ena lepša.

Takoj se ji v dušo naseli zlo vprašanje, kako odstraniti tekmičco.

Ne, Sneguljčica mora biti najlepša!

Ali vemo, da lepotna tekmovanja potekajo brez zastrupljenih jabolč?

Toda boj za prva mesta se ne bi je samo na področju lepote.

Veliko železnih živcev morajo imeti športniki, pa umetniki in tudi drugi poklici.

Kdo bo prvi, najhitrejši, najpametnejši, najboljši?

Bijejo se za stotinke sekunde, za centimetre, za en sam glas, za aplavz, za samopotrditev.

V bojih za prva mesta ni vedno vse „fair“.

Tudi sosedske nevoščljivosti je vedno več.

Vse to pa je čas, v katerem živimo.

Samo hlastamo za slavo ali dobrinami, pozabljamo pa človeka ob nas, ki si želi naše bližine.

Postali smo zavistni, sebični, vase zaprti.

Nesreče drugih nas ne ganejo, samo da nam ne grozi.

Leto 1999 se je komaj začelo, pomislimo malo, kako ga bomo preživel, skupaj z drugimi ljudmi, prizadevajmo si za tople medčloveške odnose, saj ti presegajo materialne užitke.

LISTNICA UREDNIŠTVA

IDA ROBNIK, odgovorna urednica

Številnim bralcem, ki ste klicali na uredništvo, pisali ali pa kako drugače izrazili zadovoljstvo in nam čestitali ob jubilejni številki Viharnika se iskreno zahvaljujemo.

Pri izpisovanju položnic za plačilo naročnine za Viharnik za drugo polletje lanskega leta je prišlo do precejšnje zmede.

Nekateri naročniki, ki ste prejeli znesek za celoletno naročnino in ste jo za polovico leta že poravnali, boste prejeli nove položnice z zneskom naročnine za drugo polletje leta 1998, seveda vsi tisti, ki ste o napaki obvestili uredništvo.

Za napako se prizadetim opravičujemo.

Pa še popravek:

V jubilejni številki Viharnika sta na strani 36 in 37 objavljeni fotografiji: Pri Janšku v Koprivni in Pri Zdovcu v Koprivni.

Avtor obeh fotografij je Milan GOLOB, dipl.inž. in ne mag. Jože PRATNEKAR.

Do napake je prišlo pri prepisovanju besedil, zato se obema opravičujemo.

Uredništvo

ZLATA NALOŽBA

Z VARNIMI KORAKI DO SVOJEGA ZAKLADA

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.
2507 MARIBOR,
Cankarjeva 3,
tel.: 062/224-111

brezplačna telefonska številka
za naročanje zavarovalniškega zastopnika

080 - 19 - 20

SPOMINSKI POHOD K SVETI NEŽI NA KOROŠKI SELOVEC

GORAZD MLINŠEK, dipl.inž.gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Minilo je 57 let od dogodka, ko so Nemci 12. januarja kruto pobili v Mežnarjevem gozdu sedem partizanov.

Vse talce so s kamionom pripeljali do Dobrij, nato so ti, otovorjeni z zaboji, polnimi municije, pešali k Sveti Neži.

Najmlajši med njimi je bil tudi sedemnajstletni Juričev Drejček iz Podgore. Po njem se imenuje tudi osnovna šola na Ravnah.

Danes je v gozdu nad cerkvijo sv. neže urejeno spominsko obeležje s sedmimi spominskimi kamni. Za to obeležje skrbijo šolarji Juričevega

Drejčka in javorniški osnovnošolci. Med njimi so tudi ravenški taborniki.

V začetku januarja obujajo spomine na kruto dejanje našega sovražnika v drugi svetovni vojni na Koroškem Selovcu, svojci padlih in borci - koroški partizani.

Tudi letos so se udeležili spominskega pohoda iz Raven mimo Dobrij k sveti Neži mladi planinci planinskega odseka osnovnih šol Prežihov Voranc, Koroški jeklarji in Juričev Drejček. Pohod ni bil samo spominski, bil je tudi poučen.

Kratke postanke za počitek smo izkoristili tudi za

preprosto izobraževanje.

Vodja pohoda je bil učitelj zemljepisa Lojze Pristovnik, ki nam je povedal veliko zanimivega o zgodovini in zemljepisu Koroškega Selovca in Brdinj, čez katere smo se po kratkem kulturnem programu vračali na Ravne.

Kratek kulturni program so pripravili šolarji Juričevega Drejčka.

Veliko število mladih udeležencev tega spominskega pohoda daje upanje, da bodoči rodovi ne bodo pozabili na polpreteklo zgodovino naše države.

Obujanje spominov na kruti dogodek pred 57 leti...

„Brez počitka ne gre,“ razmišljajo mladi pohodniki k sv. Neži. Foto.: Gorazd Mlinšek ▲▼

KONFERENCA ČLANOV RDEČEGA KRIŽA V RAZBORU

ŠTEFKA MELANŠEK

Območna organizacija Rdečega križa je v Razboru organizirala konferenco za svoje člane, 13. decembra 1998.

Med zbranimi, okrog 60 jih je prišlo, je bilo precej mladih in sem se spomnila na leto 1961, ko sem dala pobudo za ustanovitev Rdečega križa v Razboru. Prej smo bili vključeni v podgorski odbor RK.

Vseh 38 let smo svoje prostovoljno delo usmerjali v humane namane. Zbirali smo krvodajalce in pomagali ljudem v stiskah. Predsedniki razborskega odbora so se menjavali, tajnica Minka Mirkač, p.d. Pečolar pa že več kot 30 let požrtvovalno opravlja tajniška dela.

Zadnjih 8 let zelo uspešno vodi naš odbor Pavel Juvan mlajši, kmet, ki se je hotel razbremeniti funkcije, vendar so ga člani prepričali, da je pristal in ga izvolili za predsednika še za štiri leta.

Za pomoč pri delu našega odbora smo zelo hvaležni naši novi predsednici občinskega odbora Slovenj Gradec Katici in tajnici Anki. Bili smo počaščeni, da sta se udeležili naše konference, saj le malokdo pride v naš kraj, da bi nas seznanil z delom organizacije Zveze borcev. Želimo vsaj enkrat letno organizirati konferenco ZB, nimamo pa denarja.

V upanju, da se bomo še srečevali, želimo novemu odboru RK Razbor srečno, zdravo in uspeha polno novo leto.

V GABERKAH SO SE SREČALI STAREJŠI KRAJANI

MIHAELA KOTNIK

V Gaberkah se vsako leto okrog Miklavževih dni zberejo starejši krajani nad 70 let.

Lani so se zbrali 28. novembra popoldne v gasilskem domu Gaberke.

Za to je poskrbela organizacija Rdečega križa.

Na srečanje je prišlo 63 krajanov, starih nad 70 let.

Druženje so jim popestrili otroci iz vrta Gaberke s kulturnim programom, harmonikaši pod vodstvom gospoda Goličnika, prepevale so jim tri odbornice, za skeč „Sodba v imenu ljudstva“ pa sta poskrbela Mihaela Kotnik in Branko Špital, 86 - letna Rozika Čas pa je deklamirala svojo pesem o vasi Družmirje, ki je danes že pod vodo.

Pridne in delovne članice so poskrbele za dobro večerjo starostnikov.

Nanje pa tudi ni pozabil Miklavž.

Te prireditve sta še udeležila tudi župan občine Šoštanj Bogdan Menih in gospa Darinka Herman iz območnega združenja RK Velenje.

Na koncu so si zaželeli le zdravja in še več takih srečanj.

Našla sem fotografijo ljudi iz Razbora, ki so pred skoraj 30 leti sodelovali v humanitarnih krvodajalskih akcijah.

Na fotografiji bo marsikdo še prepoznal doktorja Župančiča, ki je takrat vodil krvodajalske akcije in je vedno prišel na naše proslave v Suhodolu.

Na fotografiji je še gospa Zorica Faletov, ki je tako rada prišla med nas. Žal, je ni več, a lepi spomini nanjo še živijo.

V ospredju so naši 60 letniki, ki so dobili darila za svoje jubileje. To so: Franc Rebernik, v sredini je takratna predsednica krvodajalcev, potem sedi Antonija Glasenčnik in na koncu Jčžef Triplat, p.d. Grobelnik.

V Suho dolu smo imeli proslave vedno ob nedeljah, ko so imeli ljudje čas za taka srečanja. Vse je bilo bolj skromno in razumeli smo se med seboj. Gozdni delavci niso dobili plačanega dne, ko so darovali kri, le upravičen izostanek od dela.

Najstarejši med nami je bil takrat kmet Franc Zupanc, po domače Pistotnik, doma pri Sv. Duhu. Zelo rad je prišel med nas in potožil, kako je osamljen. Takrat smo še razumeli starejše ljudi in njihovo občutljivost.

Upam, da se bo še kdo spoznal na fotografiji.

KRVODAJALCI V RAZBORU 1970

ŠTEFKA MELANŠEK

FRANC JURAČ

Sredi širnih pohorskih gozdov visoko na Tolstem vrhu nad Mislinjo je rod Kotnikovih, po domače pa so jih domačini imenovali pri Francuhu. Holcarska tradicija te družine sega štiri rodove nazaj in tudi danes so si mladi Kotnikovi fantje po vzoru svojega očeta že pokojnega Leopolda našli delo in zaslužek v gozdu. Zaradi bolezni je moral najstarejši sin Milan prenehati z delom v gozdu in so ga invalidsko upokojili, Dušan in njegov brat Marjan pa si služita kruh v gozdu in nadaljujeta holcarsko tradicijo Kotnikovih.

Dušan Kotnik po končani osnovni šoli ni imel priložnosti, da bi lahko nadaljeval šolanje in se izučil poklica. Doma je bila številna družina, očetov zaslužek holcarja je bil le tolikšen, da družina ni čutila pomanjkanja. „Ko sem leta 1973 končal osnovno šolo, mi ni kazalo drugega, da si poiščem zaposlitev. Čeprav sem imel veliko željo po nadaljnjem šolanju, mi to ni uspelo, ker pri hiši ni bilo denarja, očetov zaslužek pa je bil v tistih časih zelo slab. Oče me je navdušil, da sem si našel zaposlitev v gozdu, do gozdnega dela pa sem že v otroških letih čutil veliko veselje. Da je v naši družini holcarska tradicija dolga že štiri rodove nazaj, mi je o tem veliko pripovedoval oče, pa tudi dedek je vedel povedati, da je že njegov praded bil gozdni delavec, potem pa sem si mislil, zakaj to delo in tradicijo ne bi nadaljeval tudi jaz,“ pravi Dušan Kotnik, ki opravlja delo sekača in traktorista. Vsakodnevno delo v gozdu je mladega Dušana izsolalo v pridnega in vestnega gozdnega delavca. Rad opravlja to delo, ker ve, da mu je to kruh. Vsakodnevno delo v gozdu pa mu je narekovalo, da si bo moral ustvariti tudi družino in topel družinski dom. Leta 1986 se je poročil in z ženo Ireno, ki mu je povila dva sina, Ambroža in Aleša, ni pa jim bilo dano, da bi lahko uživali brezkrbno družinsko življenje. Že po štirih letih mu je umrla žena in mu zapustila dva nepreskrabljena otroka, za katera je moral vso skrb in vzgojo prevzeti oče Dušan. „Nikoli in nikdar nisem pomislil, da bo v našo mlado družino posegla smrt in iz naše sredine iztrgala ženo in ljubečo mater, ki je ne more nihče nadoknaditi.“

1. Tašča Antonija Timošek, dušanova sinova Ambrož in Aleš ter Dušan Kotnik.
2. Hiša, v kateri je Dušan odkupil stanovanje. Zdaj čaka na prepis in zemljiško knjižno knjižbo.
3. Dušan Kotnik: "Pri delu s traktorjem je treba biti previden..."

Foto: Franc Jurač

Dušan Kotnik in njegova dva sinova; Ambrož, ki obiskuje srednjo kovinarsko šolo v Velenju in Aleš, ki je še osnovnošolec, živijo skupno s taščo oziroma s staro mamo Antonijo Timošek, ki po svojih močeh skuša nadomestiti vnukoma materino ljubezen, ki sta je Ambrož in Aleš še kako potrebna.

V hiši v Mislinjskem jarku, kjer danes stanuje Dušan s sinovoma in taščo, je pred leti odkupil stanovanje.

Zaradi neurejenega zemljiško-knjižnega stanja sedanjega lastnika pa ne more pripisati lastništva za odkupljeno stanovanje. „To me jezi, ker je hiša, v kateri stanujem, potrebna popravila, ker pa nisem lastnik, pa hiše ne smem popravljati,“ pravi Dušan Kotnik.

Na prehojeno holcarsko pot svojih prednikov je Dušan Kotnik nad vse ponosen in vesel, ko ve, da holcarija sega v njihove štiri rodove. Če bi si ponovno iskal poklic, bi iskal med gozdnimi delavci, kajti gozd mu pomeni veliko, saj je ob njem živel in živi z njim še danes.

BOGOMIR VALTL 90 LET

LUDVIK MORI

Bogomir s svojimi potomci

Foto: Ludvik Mori

Visoko nad Radljami, v bližini tri-kraljevske šole, živita v skromni leseni bajtici Bogomir in Kristina Valtl.

Pravita, da komaj čakata, da jima poštar prinese Viharnik, ki ga rada bereta.

Zato se mi zdi prav, da kaj napišem o Fridlu, kot ga domači kličejo.

Rodil se je pri sosedu Štaderkerju, kjer je preživel svoje otroštvo med dvema bratoma in sestrama. Sta-

rejši brat je dobil kmetijo, njemu pa so zapisali bajto ob robu gozda, tik nad šolo, na katero je še zmeraj ponosen, ker jo je dvakrat rešil požara.

Povedal je, da so to lepo šolo zgradili tik pred vojno in je začela delovati za ta odročeni kraj leta 1938.

Partizanom je nekdo povedal, da imajo Nemci namen v šoli namestiti vojake. Ti so si potem premislili, ker je bila stavba preveč v hribih.

Bogomir je to še pravi čas izvedel in sporočil partizanom ter tako preprečil, da bi partizani požgali ta lepi hram, v katerem si je nabralo osnovno znanje kar precej učenec, med njimi tudi njuni trije sinovi in dve hčerki.

Precej let kasneje je Bogomir nekoga zgodnjega jutra opazil, da se iz šole silno kadi, čeprav v stavbi še ni bilo nikogar. Urno je stekel k snažilki, ki je odprla vrata in so pogasili požar kar vaščani sami.

Sedaj je kar nekako razočaran, ko vidi, da je v šoli povsem ugasnilo življenje. Pred nekaj leti so šolo zaprli, ker je bilo iz leta v leto manj učencev.

ojnih in povojnih časih, ko je bilo treba trdo delati z otroki vred za golo preživetje.

Danes so jima otroci hvaležni, da sta jih navadila delati in jim vtisnila spoštovanje do lepih in plemenitih vrednot.

Radi ju obiskujejo skupaj z vnuki. Ob Bogomirjevem visokem jubileju so ju prijetno presenetili, ko so jima pri Navršniku priredili pravo družinsko slavnico, kjer je jubilan veselo zaplesal.

S tem so jima izkazali spoštovanje in hvaležnost za dobro vzgojo.

Vsi, ki Bogomirja poznamo, mu želimo še veliko zdravih let in, da bi z ženo čila dočkala zlato poroko, ki je že prav blizu.

ZLATA OHCET PRI KRENČNIKU (Sv. Primož nad Muto)

LUDVIK MORI

Zlata poroka Marije in Avgušlina Ditingera.

Foto: Ludvik Mori

Že v lanskim jeseni sem se podal na Sv. Primož h Krenčniku, od koder je lep razgled po Dravski dolini in na zeleno Pohorje. Vem, da so že dolgo naročeni na Viharnik in utrnili se mi je misel, da bi nekaj napisal o zlati poroki, ki sta jo sredi oktobra slavila 77 letni Avguštin in štiri leta mlajša Marija Ditingera. Pravzaprav je bilo to slavnico pridružen zeleni poroki, ki sta jo sklenila vnuk Marjan, ki je ta dan slavil svoj 27. rojstni dan in njegova izvoljenka Dobnikova Mira.

Vsi taki jubilarji pa nosijo v srcih svojevrstne spomine, lepe in tudi trpke, na svojo prehojeno pot ali iz rane mladosti. In prav trdo življenje jih je skalilo, da so vztrajali skupaj v dobrih in težkih trenutkih.

Ko sem povprašal Marijo, ali se je ona primožila k teh hiši, je povedala, da sta z materjo prej živeli v Krbelovi bajti. Spominja se, kako

sta morala z malim bratcem Francijem nositi vodo daleč od studenca, ker je imela mati veliko drugega dela. „Brata je vzela druga svetovna vojna in obe sva bili zelo žalostni. Tudi tu, na tem gruntu, kamor se je mama primožila, so bile težke razmere, zadolženost, požar. Le trdo delo, varčnost in skromnost nas je reševalo.“

Težko življenje se je začelo umikati, ko je Marija spoznala fanta Gustija, ki se ni ustrašil težkih razmer in trdega dela. V zakonu se jima je rodil sin Franci ter hčerki Micka in Cilka. Ko so otroci malo odrasli, je bilo že bolje, ker so se tudi splošne razmere precej izboljšale.

Če nekdo na kmetiji „zavozi“, potem mora te napake s trdim delom popravljati več rodov.

Mariji in Gustiju je uspelo s pomočjo hčerke Micke in vnukov postaviti novo hišo in druge objekte.

Sedaj sta srečna, ker bodo vnuki nadaljevali kmetovanje. Veselita se obiskov vseh šestih vnukov in petih pravnukov, ki se stisnejo prababici in pradedku v naročje.

V imenu vseh, ki ju poznamo želimo, da bi čila in zdrava dočkala jubilej biserne poroke.

50 LET SKUPNEGA ŽIVLJENJA ZAKONCEV ČREŠNIK

LUDVIK MORI

Kraj Sv. Primož nad Muto se lahko ponaša z lepimi kmetijami, ki so raztresene po bolj ali manj strmih pobočjih.

Ena najlepših, srednje strma, pa je Hribernikova, ki leži na čudovito lepem razglednem kraju, od koder se vidijo vzdolž Dravske doline mnogi trgi in vasi, zeleno Pohorje, Uršlja gora, Peca, precejšen del Pernic, Sobot in Sv. Jerneja.

Na tej lepi kmetiji živijo kar tri družine, izmed katerih sta najstarejši par 76 letni Maksi in 74 letna Micka, ki sta lani na malo gospojnico slavila častitljivi jubilej, petdeset let zakonske zveze in skupnega življenja, v ožjem kragu svojih potomcev.

„Nisva hotela teh velikih ceremonij, a so naju potomci le pregovorili, da sva pristala na skromno slavlje.“

Šla sva na romanje k devici Mariji na Kamen in, ko sva prišla domov, je bilo za slavlje že vse pripravljeno“, je dejala Micka in nadaljevala:

To je dokaz, da naju spoštujejo. Zdaj sva ponosna na ta lepi dogodek, ki nam bo ostal še dolgo v lepem spominu.“

Ko sem potem povprašal Micko, kako sta se našla, je povedala, da je doma pri Prežilu ob nedeljah rada pasla živino in zraven prepevala že od zgodnjih otroških let. In, ko je neke nedelje hodil postaven Hribernikov Maksi po nasprotnem bregu in slišal lepo dekliško petje, se ji je pridružil.

Med njima se je vnela ljubezen. Maksi je bil že goden za možitev, pa tudi gospodinjjo je potreboval. In kmalu sta se pred altarjem sv. Marjete na Muti združila dva pevca.

„Sicer pa smo bila dekleta ponosna, če smo se lahko primožila na kmetijo, čeprav je bilo življenje v tistih časih trdo. Vse delo je bilo treba opraviti ročno, pa še z obveznimi oddajami so nas bremenili.“ pove Micka.

V zakonu so se jima rodile štiri hčerke: Stefka, Gretka, Majda in Tončka.

Tončka se je poročila na kmetijo, Gretka pa jo je nasledila doma. Srečna sta, da so vsi pridni in poštene.

Dedek Maks kljub visokim letom še pridno čebelari, skrbi za sadno drevje in opravlja lažja dela. Oba z babico rada obiščeta raz-

Hribernikova slavljenca v kragu svojih potomcev.

Foto: Ludvik Mori

ne prireditve in tudi na kakšen izlet še gresta. Srečna sta, da je za kmetijo zagotovljeno nasledstvo. Trenutno na kmetiji živijo štiri rodovi.

Kadar se zbere vseh deset vnukov in pet pravnukov, je pri hiši kar živahno.

Vrata Hribernikovega doma so vedno gostoljubno odprta vsem, ki ta lepi kraj obiščejo.

Zmerja korajžna dedek in babiča otožnosti ne poznata.

Se sedaj se v njihovem domu večkrat sliši pesem.

Ko sem babico povprašal, kdaj ji

je bilo težko, je dejala: „Takrat, ko so hčerke druga za drugo začele odhajati od doma, mi je bilo res težko.“

V imenu vseh, ki Hribernikovega dedka in babico poznamo, želim, da bi čila in zdrava dočakala biserno poroko.

VESELE OBLETNICE ŠTEFKE IN ROKA GORENŠKA

ANTON LAH

V soboto, 19. decembra letos sta v gostilni Duler praznovala pomembne obletnice Štefka in Rok Gorenšek iz Brdinj: 70 in 75 let življenja ter 50 let skupnega življenja. To so obletnice, ki jih marsikateri zakonski par ne dočaka. Čeprav je bilo izrečenih veliko lepih besed o njuni življenjski poti, pa lahko rečemo, da jima nikoli ni bila z rožicami poslana, razen takrat, ko sta si leta 1948 obljubila zvestobo do groba. Največja sreča zanju je bila tudi takrat, ko sta nekaj časa živela v skromni koči pri Lužniku, kjer so se jima rodili otroci. Od tam sta se z družino preselila v boljše stanovanje v Kotlje, sedaj pa že osemnajsto leto kraljujeta v svojem domu na Brdinjah. Res je -kraljujeta. Kajti, za poštene in delovne ljudi je topel in urejen dom, zgrajen z lastnimi žulji, pravo kraljestvo.

Ko sem razmišljal, kaj naj ob takih obletnicah, kot sta jih praznovala Štefka in Rok, še rečem dobrima znancema in prijateljema, nisem našel pravih besed. Moj besedni zaklad je namreč preskromen, da bi lahko izrazil vse tisto, kar čutimo prijatelji do njih, do Roka in Štefke.

Njuna nasmejana obraza vedno izžarevata toliko toplino, iskrenosti, človečnosti, predvsem pa pravičnosti, tako da lahko vsak takoj spozna, da se v srcih skriva veliko

duhovnosti. In te lepe vrline, ki jih spoštujeta in negujeta ter zavestno ali podzavestno prenašata tudi na mlajše rodove, ju krasijo že čez 70 let.

Rok Gorenšek ni samo skrben zakonski mož, pač pa je tudi dober družinski oče. Preden je šel v pokoj pa je bil dober uslužbenec pri Gozdnem gospodarstvu, pozneje pa pri Kmetijski zadrugi. Tako je bil polnih 32 let odgovoren za varstvo pri delu v kmetijskih zadrugah: Slovenj Gradec, Dravograd, Radlje, Ožbolt, Prevalje. Skratka, služboval je po celi Koroški. Pri tem delu si je nabiral snov za pisanje dobrih člankov na različne teme in jih objavljaj v časopisih: Fužinar, Viharnik, Prepih, Večer in Koroški tednik. Spoznal je veliko ljudi na Koroškem in po svetu, tako da je lahko o vsakem kaj lepega napisal ali povedal, bodisi na porokah, proslavah, obletnicah ali ob zadnjem slovesu. Opisuje tudi stare običaje in pripoveduje, kar se je dogajalo ali pa se še dogaja na tej lepi koroški zemlji. Selani in drugi, ki ga poznamo, ga zaradi njegovih izvirnih in lepo oblikovanih sestavkov uvrščamo kar med Prežihia in Meška.

Še enkrat jima zaželimo veliko sreče, zdravja in skupnega zadovoljstva v njunem nadaljnjem življenju.

koroška banka

Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

Koroška banka d.d. Slovenj Gradec, bančna skupina Nove LB obvešča vse svoje cenjene stranke, da bo s 1. februarjem 1999 v vseh svojih enotah in na sedežu banke v Slovenj Gradcu, spremenila poslovni čas za stranke.

1. Poslovni čas za stranke v oddelku blagajne in likvidature na sedežu banke v Slovenj Gradcu in v enotah Dravograd, Radlje ob Dravi in Ravne na Koroškem bo naslednji:
od ponedeljka do petka od 8.00 do 17.00 ure
ob sobotah od 8.00 do 11.00 ure.
2. Poslovni čas za stranke v enotah Mežica in Prevalje bo naslednji:
od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 ure in od 14.00 do 17.00 ure
ob sobotah od 8.00 do 11.00 ure.
3. Poslovni čas za stranke v enotah Muta, Črna na Koroškem, Mislinja, Vuzenica in Javornik bo naslednji:
od ponedeljka do petka od 8.00 do 11.00 ure in od 14.00 do 17.00 ure
ob sobotah od 8.00 do 11.00 ure.
enota Javornik je ob sobotah zaprta.
4. Poslovni čas v enoti Podvelka
od ponedeljka do petka od 9.00 do 16.00 ure
ob sobotah od 8.00 do 11.00 ure.

Koroška banka d.d. Slovenj Gradec tudi obvešča svoje komitente, da bo s 1. 2. 1999 spremenila poslovni čas na sedežu banke v Slovenj Gradcu, ki bo odslej razporejen v okviru premičnega delovnega časa in sicer: od 7.30 ure do 16.00 ure.

Koroška banka prosi vse komitente, da navedene spremembe sprejmejo z razumevanjem in zagotavlja, da bo tudi v okviru novega poslovnega časa strankam zagotavljala še naprej celovit in kakovosten servis vseh svojih storitev.

Vse podrobnejše dodatne informacije so vam na voljo na vseh enotah Koroške banke Slovenj Gradec.

Vaša banka
Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec

V mesecu decembru 1998 je izšla druga pesniška zbirka, sicer pa tretja knjižna edicija MILENE CIGLER GREGORIN z naslovom MAUCICE.

Kaj so „maučice“? V ožjem pomenu, kot beseda, je to nova beseda, izpeljana iz besede „maukica“. S pomočjo neologizma ali mehčanja k v č pomeni pa mukica regratovo lučko, letalca, ki ga veter raznaša vse naokrog. To poslanstvo ji je namenil tudi likovni oblikovalec, akademski slikar Zmago JERAJ iz Maribora, po rodu ljubljčan, ki je v naslovnici združil pesnično izpovedno pesništvo s pripovedno poezijo iz njene domačijske zbirke s socialnim poudarkom zaradi propadanja kmetij in životarjenja osamelih ljudi na zapuščenih kmetijah.

Kaj so sicer „Maučice“? So vsebinsko nadaljevanje „regratovega cveta“, ki se je bralcem priljubil zaradi pesmic, ki so del vsakdana slehernika, z vso srečo in grenkobo partnerstva, ki se v „maučicah“ že vidno razkrajajo, ki pa nekako ne more iz sebe, zato panično lovi trenutke, ki ga še osmišljajo, vse skupaj pa kot v igri. Pesnica je hkrati opazovalka od strani, ki se ji zdi igra in igralci neresnični in ima upanje, da je igra samo začasna, naenkrat naj bi se igralci ovedli in postavili na realna tla. Vendar se to ne zgodi, celo več, opa-

Foto: Peter Vernik

ideje. In Ojstričani so mi povedali, da je njihova kmetijska referentka, zaposlena na občini Dravograd. Ne, da ji bi bil nevoščljiv, še zdaleč ne, osebno pa sem jo hotel spoznati, da ji povem, kar ji gre. Tako sem jo neko jutro pričakal pred vrati njene pisarne in ko sva se srečala, sem ji brž navidezno jezno rekel: „A vi ste tista gospa, ki zahajate v moj zelnik!“ Ker me ni poznala, me je precej začudeno vprašala: „Kdo ste, kakšen zelnik?“ Končno sem ji pojasnil, kaj s tem mislim. Pogovorila sva se in ugotovila, da oba rada piševa, še posebej črtice in pesmice. Sedaj se kot literarna prijateljica večkrat srečava in se kaj pomeniva o kmečkih problemih.

Povedala mi je, da je doma iz lhana pri Domžalah, kjer je v skromnih razmerah preživljala svoje otroštvo in mladost, ki jo je utrdila in ji vtila spoštovanje do kmečkega poklica, ki ga še spoznava in z njim živi. Spoznava pa tudi tegobe kmečkega življenja. Skupaj ugotavljava, da so pred več desetletji kmečki fantje zlahka dobili dekle, samo da je imel kmetijo in večja je bila kmetija, bolj je bilo deklet ponosno, da se bo pridožila na veliko kmetijo. Danes pa je ravno obratno in večina deklet bi se najraje izognila kmetovanju, pa čeprav so pogoji življenja in dela mnogo boljši

OB IZIDU NOVE PESNIŠKE ZBIRKE MILENE CIGLER

LUDVIK MORI

zovalka je naenkrat sama odločena pretrgati nit igre in „odtrgati nit od telesa ter se rešiti stresa“ ter stvari postaviti na svoje mesto.

V drugem delu knjige poskuša z novo tematiko ali z novimi figurami na staro temo preseči dogajanje iz prvega dela in prepričati bralca, da gre življenje naprej in da je tema iz prvega dela le še zgodovinski spomin. Vendar, pozornemu bralcu in poznavalcu poezije ne uide, da ji je prav prvi del dal pesmi, ki ji kot pesnici dajejo pečat lahko prepoznavne avtopoetike.

Predlagamo, da sami preberete...

I. ROBNIK

MOJE SREČANJE Z MILENO

Lani 4. decembra je bila v dravogradske knjižnici ljubka prirediteljica, predstavitev druge pesniške zbirke Milene Cigler z naslovom MAUCICE. Prva zbirka REGRATOV CVET je bila predstavljena 1991 leta. Obe je vredno vzeti v roke, saj izpovedujeta del njenega bogatega življenjskega razmišljanja.

Na njene prispevke v Viharniku sem postal pozoren, ko mi je pred leti začela prihajati v moj literarni zelnik. Pisala je o kmetijah, ki sem jih imel namen jaz predstaviti. Le kdo je ta gospa, ki mi prestreza zamišljene

Foto: L. Mori

kot v preteklosti. V zadnjih časih ostaja vse več kmečkih fantov brez življenjskih sopotnic in zaradi tega je obsojenih vse več kmetij na propad in zaraščanost. V pogovoru Milena pove, kako se ji včasih posreči speljati kmetijo na pravo pot. Takrat je srečna, srce pa jo boli, kadar vidi, da se stariši in mladi ne morejo dogovoriti in kmetija zato propade. Skupaj sva ugotovila, da je res škoda, da se mlade generacije vse premalo zavedajo, da le zemlja daje živež, če jo z ljubeznijo in pravilno obdelujemo ter varujemo pred onesaženjem. In tudi življenje v hribih je dosti bolj zdravo kot v velikih mestnih centrih.

Zaradi takih in podobnih pogovorov sva postala z Mileno literarna prijateljica. Večkrat se srečava na literarnih prireditvah. V nepozabnem in prijetnem spominu pa mi bo ostalo srečanje pred tremi leti v Dravogradu, ko sta me gospa Milena Cigler in gospod Janez Jurič prijetno presenetila z lepim spominskim darilom kot priznanje mojemu pisateljevanju ter s kratkim vzpodbudnim nagovorom, na kar sem res ponosen. Obema iskrena hvala z željo, da bi nas še razveselila s prijetnim branjem.

Ludvik MORI

Orodje gozdnih delavcev

Nisem opisal vseh počitnikovanj v času šolanja, le tiste, ki sem si jih najbolj zapomnil in imam kljub takratnemu trdemu življenju nanje lepe spomine. Tudi iz obdobja, ko sem bil „holcar“, bom opisal le dva primera. Vsekakor bi pa pred tem opisal še določene značilnosti dela in orodja, ki si ga je delavec moral sam oskrbeti in vzdrževati.

V tisti dobi smo pod pojmom gozdnega delavca ločili:

„holcar“ je bil delavec, ki je bil zaposlen pri izdelavi hlodovine in spravi lu lesa,

„cimperman“ je bil tesač, ki je obdeloval debela s cimrako,

„plankačar“ je bil tesač, ki je obdeloval oziroma tesal debela s plankajo.

Naj tu opišem bistvene razlike v orodju in delu:

Orodja, ki so ga rabili ti gozdni

Orodje „cimpermana“: cimraka, puntaka, oštaka, cužžaga, locen žaga, čebriček (žnurfasl), cepin, širfar.

cimperman	plankačar	holcar
1 cimraka 3-4 kg	plankača 2.5-3.0 kg	-
1 puntaka 3 kg	malarin 2.5 kg	-
1 oštaka 2.5 kg	oštaka 2.5 kg	oštaka 2.5 kg
1 masaka 2 kg	-	masaka 2 kg
1 cepin 2.5 kg	cepin 2.5 kg	cepin 3 kg
1 cužžaga 1 kg	cužžaga 1 kg	cukžaga 1 kg
1 locenžaga 0.5 kg	locenžaga 0.5 kg	locenžaga 0.5 kg
4-6 klanf 2.5 kg	2-4 klanfe 1.5 kg	-
1 širfar 0.3 kg	širfar 0.3 kg	širfar (šintar) 0.3 kg
1 šintar -	šintar -	-
1 barv.čebrič 0.3 kg	-	-
1 vrvice na špuli -	„kranj ali klin“ -	-
lesen meter -	lesen meter -	lesen meter -
rdeča barva -	kreda -	kreda -
skupaj 17.6 - 18.6 kg	13.3 - 13.8 kg	9,3 kg

delavci in približna teža:

Za kuho so morali imeti: 3 penovce (za žgance, kavo, mast), lonček za kavo, po možnosti kanglijo za vodo (mleko) ali puč, pločevinaste doze za kavo, sladkor, mast, sol in žlico, za odevanje vsaj dve odeji - koci.

Načina dela holcarjev ne bom opisoval, ker je to delo tudi danes še splošno znano, le da namesto žag delajo z motorko.

Tesanja danes ne poznamo več. Cimrake in plankaje so že razstavljene v muzejih, čeprav je od uporabe teh minilo šele 50 let.

Opisi orodja

Cimraka je bila ploščata dolga sekira do 58 cm, enakomerno široka do 14 cm, hrbet debeline 5 mm, spodaj ostro nabrušeno rezilo skozi vso dolžino, izdelana iz poljeklenega železa. V zgornjem zadnjem delu je bil hrbet podaljšan v uho, kamor je tesač sam izdelal ročaj primerne debeline, da ga je lahko objel z obema dlanema. Uho z ročajem je mo-

ralo biti malo nagnjeno na levo ali desno, da tesač s prstnim objemom ni zadeval v tram, ki ga je tesal. Če je držal desno roko pred levo na ročaju, je bila desna cimraka, če pa je držal levo roko pred desno, je bila leva. To pa ni pomenilo, da jo je uporabljaj levičar ali desničar. Delo s cimrako je bilo najvažnejše, saj so morale biti stranice tramov čimboli gladko obtesane in v pravem kotu oziroma oglu obdelane. (Stric je imel cimrako 58 x 14 x 5 mm, nova je tehtala 4 kg. Drugi tesači so imeli večinoma lažje).

Tesač, ki je delal s cimrako, si je moral v gozdu najprej poiskati primeren prostor za obdelavo - tesanje debel in odlaganje tramov. Tesališče je moralo biti vsaj kalikor toliko na ravnem, vsaj po dolžini tesanja in kamor je lahko s cepinom privlekel čim več debel. Najprej si je moral izdelati „stole“ ali „koze“. Morala sta biti dva enakih dolžin in višin. Navadno si jih je izdelal iz vrhov drevesa dolžine 3 - 4 m in debeline ca 16 cm.

Na debelejšem kraju je naredil poševne in delno konične zarez v obeh strani, kamor je vdelal „noge“. Višina stolov je morala biti primerna velikosti delavca. Drugi del stola (tanjši) ni imel nog in je ta del naslonil bodisi na breg ali panj ali dal primerno podlago. Stola sta morala imeti enak vodoravni položaj, saj je moral tesač obtesati tram v pravilno pravokotno obliko in paziti, da stranice ni „podsekali“ in bi napravil rombasto obliko, kar se je rado dogajalo začetnikom.

Tesač je običajno sam zvlačil debela s cepinom k stolom. Če je bil primeren teren in so bila debela večinoma olupljena, pri tem ni bilo posebnih težav. Mnogo težje je bilo debela spravljati v skorji. V posebnih primerih je kmet debela zvlačil z voli ali konji, saj je vedno rajši videl, da so tršice na enem kraju kot pa raztresene po gozdu. Tesač je moral stole na tesališču več ali manj razmikati, glede na dolžine debel, saj je moralo deblo stabilno ležati pri tesanju, da ni vibriralo. Običajno je naložil na stole po dva debela, približno enakih dolžin. Deblu je določil najprimernejšo lego, upošteval ožjo colsko mero in možnost izravnave krivine, če deblo ni bilo popolnoma ravno. Nato mu je na debelejšem kraju, kjer se je dotikal stola, dal „lego“, to pomeni, da mu je s sekiro presekal ploskev, da je deblo trdneje ležalo. Za tem je vsako deblo pribil z dvema klanfama na stol, oziroma pred tem je še obe debli ožnural. To je opravil tako, da je pri vrhu debela na vsaki strani napravil majhno zarezo in upošteval enakomerno debelinsko obtesavanje. V to zarezo je položil vrvice - cimprsko žnuro - , jo prive-

zalo na klinček ali cvek z vdanim žebličkom pritrtil v čelo debela. Nato je vrvice povlekel ob deblu, pri tem odvijal od špule in jo istočasno namakal v tekočo barvo (kupoval jo je kot cimprsko barvo, ki jo je imel v čebričku - „žnurfaslu“). Namakal jo je tako, da jo je skozi uho poljeklene žice držal skozi gornjo odprtino čebrička v tekočino. Ko je na debelejšem koncu debela vrvice s prstom potisnil ob deblu, je moral dobro oceniti, da bosta obe ploskvi trama kolikortoliko enakomerni. Napeto vrvice je z drugo roko dvignil in jo spustil - dobil je rdečo črto vzdolž debela, po kateri je moral s cimrako tesati. To „žnuranje“ je najprej opravil pri obeh deblih. Če je bilo deblo malo krivo, je z zamahom napete vrvice črto malo prilagodil krivini, vendar jo je zmanjšal.

Za „žnuranjem“ je deblo pritrtil s klanfami na stole, pri spodnji na levo stran, pri vrhu na desno, ki pa jo je po obtesanju zamenjal na drugo stran. Pri drugem žnuranju, ko je deblo že ležalo na obtesani strani, je žnuranje ponovil in označil z vrvice tudi lice, to je lepšo stran trama. Klanfe je pritrtil s „puntako“, izbijal pa jih je s cimrako. Sedaj, ko je bilo deblo pritrjeno, ga je začel obsekavati s puntako tako, da je pustil čim manjšo debelino za obsekavanje s cimrako. Zato so od ritine najprej odpadle debelejšje tršice, potem vedno tanjše in proti vrhu le še malo zasekano v deblo.

Puntaka je bila sekira z ozkim daljšim vratom in močnim ušesom. Rezilo je bilo le malo razširjeno po debelem vratu. Topor - ročaj je bil malo daljši od topora navadne sekire.

Po „puntačenju“ je prišla na vrsto cimraka. S težko, ploščato sekiro je najprej zamahal s sprednjo stranjo malo pokončno, nato ravno in končno s potegom navzdol in nazaj odsekal tanko tršico. Tako je dobil čim bolj gladko ploskev brez zajed vsakega zamaha. Slabi tesači so trame obdelali preveč rebrasto.

Sedaj si lahko predstavljate, kolikokrat je moral tesač zamahnuti s cimrako, težko 3.5 do 4 kg, da je obtesal en kubik ali največ 1,5 m3 tesanega lesa (30 do 45 k. čevljev) na dan. Redni tesači so imeli ožuljene cele dlani in prste. Stric si jih je mazal z nesoljeno masljo, vendar so mu žulji na dlani tako razpokali, da si jih je z nitjo šival.

Da bi nazorneje prikazal, koliko tramov je moral tesač na dan izdelati, da je dosegel 1 m3 oz. 31.67 kč. lesa, naj navedem primerjalne številke nekaterih dimenzij izdelanih tramov: Za primer vzamem povprečno dolžino tramov 7 metrov:

dimenzije v colah	v cm	1 tram kč	m ²	za 1 m ³ komadov	sk.dolž.bruto v tkm:(1)	površ. m ² (2)
3 x 3	8 x 8	1.4	0.045	22.22	622	199
3 x 4	8 x 10	1.8	0.056	17.85	500	180
4 x 4	10 x 10	2.5	0.070	14.29	400	160
	3(11x11)	-	(0.085)	11.76	-	-
4 x 5	11 x 13	3.1	0.100	10	280	134
5 x 6	13 x 16	4.6	0.146	6.85	192	111
6 x 7	16 x 18	6.5	0.202	4.95	139	95
7 x 8	18 x 21	8.6	0.265	3.77	106	83
8 x 9	21 x 24	11.1	0.353	2.83	79	71
9 x 10	24 x 27	13.9	0.454	2.20	62	63

53.5 1.691
preizkus: 53.5 kč : 31.67 kč = 1.689 m³

Opombe

1. Skupna dolžina tesanja je za vsak komad vzeta 4 kratna dolžina trama (v tem primeru 4 x 7 m je 28 m)
2. Kot bruto površina je mišljena ploščina, če bi bili trami ostrorobno obtesani. Ker pa je na vsakem tramu ostalo nekaj obline, je dejansko obtesana površina toliko manjša. Ta je bila odvisna od pokončne rasti drevesa (dolga sloka rast ali kratka ritasta rast), dopustne koničnosti in eventualna ukrivljenost debla.
3. Mere teh tramičev so lesni trgovci proti koncu tridesetih let različno obračunavali (tudi kupcem). Nekateri so vztrajali na angleški colii - inč: 2.5399 cm (4 x 2.4399 je 10.1596 cm), drugi pa so upoštevali dunajsko colo 2.634 cm (4 x 2.634 cm je 10.536 cm). V prvem primeru zaokroženo na 10 cm, v drugem na 11 cm.

Za primerjavo sem vzel nekako srednjo dolžino tramov 7 m, v praksi pa so tramiči 3 x 3, 3 x 4 in 4 x 4 bili večinoma 4 m dolžine (to je vrhov dreves). Večje so bile debeline, daljši naj bi bili trami, saj so se trami 7 x 8, 8 x 9 in 9 x 10 (kratkih mer) težko prodali in niso bili primerni za splošno gradnjo.

Zal se ne spominjam, koliko je tesar v povprečju mesečno zaslužil, saj je moral poleg tesanja drevesa podreti, oklestiti, razrezati in spraviti k stolom. Vem le, da zaslužek ni dosegal kvalificiranega delavca v bližnjih tovarnah.

Tesati je bilo mnogo težje, že suha debela in prav tako zmrzla, saj se sekire kar odsakovalale pri obdelavi in krhali so se robovi trama. Podobne težave so bile tudi pri deblih z zasukanostjo. Navadno so bila to drevesa, ki so rasla na vetrovnem terenu.

Sploh pa je bil rezultat dela tesarja zelo odvisen tudi od rasti drevja (gosta - trda ali redka - mehka), grčavosti, ritavosti oz. slokosti ter seveda koliko koničnosti je bilo dovoljeno.

Ko je bilo deblo obtesano na vse štiri strani, so se na čelo ritine napisale mere z rdečo barvo. Čopič za napis si je izdelal tesar kar sam iz tanke smrekove vejice, ki jo je na enem kraju malo potolkel, da so se razcepile rasti. V zgornji levi ogel so napisali manjšo mero, v desni ogel pa večjo mero v colah, na sredini spodaj pa dolžino v metrih. Trame so ob tesališčih zložili v skladovnico, poljubne zasnove glede na količino, ki

so jo na istem mestu tesali. Trame so letvili navadno s tršicami (debelejšimi) zaradi sušenja in seveda možnosti pravilnega skladanja, da so bila vsa čela v isti legi in s čeli poravnana. Tako so tudi prevzemali les, kadar koli je bilo treba. Lesni trgovec Cepin je dal svojim tesarjem šablone za napis števil, kar je na njegovem lesnem skladišču napravilo dober vtis. Pri tesanju je imel tesar pripet tudi usnjen predpasnik, saj se je z eno nogo pri tesanju brusil ob tram. (Že sv. Jožef ga je nosil). Ostali dve sekiri: „oštako“ in „masako“, ena je bila težja, druga malo lažja, tanjše oblike, je tesar uporabljal za podsekavanje drevesa pri podiranju, za kleščenje, zabijanje kele, eventualno za presekavanje debla. V planinah, kjer so podirali drevje izključno s podsekavanjem, je bila primerna tanjša in ozka sekira.

Pri podiranju je seveda tesar, če je bil sam, uporabljal „locen žago“. V primeru, da je moral izdelovati tudi močnejše dimenzije, n.p.r. 9 x 10 col (to je v cm 24 x 27), mu je moral pomagati sodelavec, saj je debelina takega drevesa najmanj 37 cm premera pri ritini. V tem primeru sta morala uporabiti „cugžago“, ki smo ji rekli tudi „amerikanka“.

„Plankačar“, to je tesar s planko, je imel sorazmerno lažje delo. Ti so se v naših krajih, saj po mojem spominu, pojavili okrog 1930 leta. Prišli so iz Primorske. Poznal sem Alojza Vinklerja st. in nekega Balantiča.

Plankača je bila sicer tudi široka sekira, vendar z rezilom le kakih 20 cm, nasajena na dolgi topor. Z njo je tesar z večjim nihajem tesal kot cimperman, saj mu je deblo ležalo ob stopalih. Deblo je enostavno položil na nizko podlago (podloženo deblo ali panj) in ni rabil stolov. S planko

je zamahal tako, da je stal na nasprotni strani debla, ki ga je tesal ali tudi na deblo, če je bilo debelejšje. Z mestom tesanja se je prilagajal podrtim drevjem in je tako imel tršice raztrose po vsem gozdu, kjer je delal. Kmetje tega seveda niso imeli radi, saj so morali te sami znositi skupaj. Tudi obtesani trami so bili precej raztroseni da se ni toliko mučil z vlačanjem debel do tesališča. Medtem ko je cimperman s cimrako sekal pravokotno na rast drevesa, je plankočar sekal vzdolž rasti.

Delavec s planko ni uporabljal barvne vrvice za označenje črte tesanja, temveč je vrvice, ki jo je imel na špuli, enostavno nategnil na deblo, najprej z ene, nato z druge strani, jo pri vrhu debla s klincom ali „kranjcem“ zapiknil v čelo debla. S planko jo nato sekal tik ob vrvi in pri tem nagibal odseki del debla, tršico. Če je bilo deblo ritasto, je uporabljal sekuro oštako ali malarin, da je odcepljal debelejšje tršice. Prav tako pa je seveda moral deblo pritrčiti s klanfami na podlago, da se mu ni obračalo. Za pisanje mer na čelo je uporabljal masno kredo, večinoma plavo. Lice debla ni bilo označeno.

Dober tesar s planko je praviloma deblo bolje - bolj gladko obtesal kot tesar s cimrako, saj so bile sledi sekire pravokotne na stranici, medtem ko so s cimrako nastajale podolžne. Vse pa je seveda bilo odvisno od prakse tesarja.

Najmanj orodja je nosil za sabo „holcar“, to je delavec, ki je izdeloval le hlobovino oz. okrogel les, hlobo, brusni, jamski les, pilote in podobno.

Vsi trije gozdni delavci pa so za lupljenje dreves rabili orodje, ki smo ga imenovali „širfar“ in „šintar“. Širfar je prišel v poštev, ko skorja dreves ni odstopala, to je v jesensko-zimskem obdobju in za odstranjevanje „širfanje“ skorje bora in macesna. To je bilo za dlan roke široko ploščato rezilo z ušesom, nasajeno na dolgi topor. Z njim so v pasovih odstranjevali skorjo. Tesar s cimrako je uporabljal „širfar“ tudi takrat, ko skorja ni odstopala ali je ni bilo obvezno spravljati in je z njim odstranil pas skorje tam, kjer je predvideval, da bo z „žnuranjem“ označil smer tesanja. Na skorji je bila namreč rdeča barva slabo vidna.

V dobi rasti smreke (muženja) je bilo pogojeno (ali tudi ne) spravilo

skorje in se je uporabljal „šintar“. Če je bil izdelan iz železa, je to bila kakih 5 cm široka, malo zakrivljena lopatica s topim rezilom in ušesom za ročaj ca 1 m dolžine. Ob ušesu pa je imel še stranski zob, s katerim se je prerezala skorja okrog debla in po dolgem. Dolžina skorje je bila 1.33 m. Večinoma pa si je delavec izdelal tak šintar kar sam iz primerne, ca 5 cm debele smrekove veje, po možnosti malo zakrivljene. To metersko vejo je na eni strani široko prisekal in s tem drsel pod kub; na drugi strani pa je to vejo prisekal v triogelni konus, s katerim je skorje predrl po dolgem. Če se je izrazil, je izdelal drugega. Povsod, kjer je bilo možno skorje brez večjega truda spraviti k vozni cesti, se je drevje obvezno lupilo, saj kmet za skorjo pravzaprav ni dobil plačila.

Cepine so uporabljali vsi gozdni delavci in furmani, le da so bili različno izdelani. Najlažji je bil cepin za tesarja, saj je z njim v glavnem ročno vlačil deblo na tesališče. Seveda ga je rabil pri tem tudi za privzdiganje čez ovire, rekli smo „pajsanje“. Cepin drvarja - „holcarja“ je bil malo težji in bolj robusten z daljšim „nosom“. Tretje vrste cepin pa so imenovali „pikl“. tega je uporabljal furman. Imel je močnejše uho, saj je z njim pogosto zabijal klince pri vlačitju („štrafanju“) k cesti. Z njim je tudi odbijal klince.

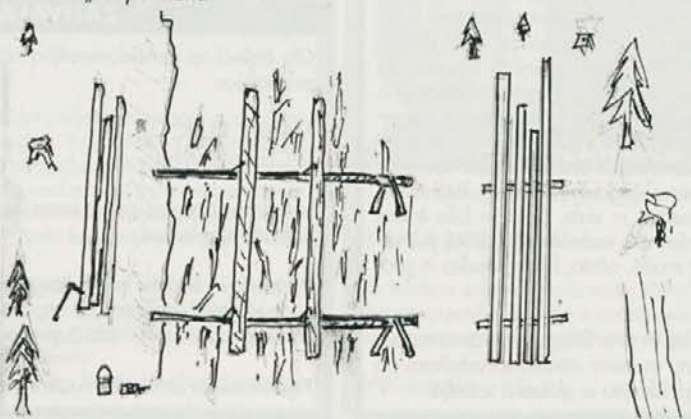
Kot že rečeno, so vsi gozdni delavci uporabljali obe vrsti žag: locen in cug žago - potezno žago. So pa bili tudi primeri, ko so v planini na frato podirali drevesa vse samo s sekuro in tudi razsekavali na določene dolžine vse s sekuro. Pri tem so delali višje panje - štore. Višji panji naj bi varovali pred erozijo in ker so v frato tudi posejali žito, naj bi varovali tudi pred morebitnim snežnim plazom. Izdelane hlobo pa potem ni bilo treba robiti zaradi spravila.

Pile Vsi gozdni delavci so morali imeti pri delu tudi vsaj dve pili, eno ploščato in eno trioglato ter dober brusni kamen za priostrenje žag in rezil.

S področja Mežiške doline so drvarji najraje kupovali oziroma naročili izdelavo sekir in orodja pri Kotuljskem kovaču Razgoršku ali pa tudi kovaču v Trbonjah. Najbolj važna je seveda bila, glede na velikost, cimraka. Izdelana je morala biti iz poljeklenega železa tako, da je zdržala izredno trde zarasle suhe grče. Posebno trde so bile suhe jelkine grče. Nikjer še nisem našel razlage za dve vrsti jelk - v tukajšnjih gozdovih smo jih imenovali „črne“ jelke oziroma hoje, ker so v strženu panja oz. ritine imele črn krog letnic tudi do 10 cm premera in je smrdelo kot človeško blato, jelke na Pohorju baje tega nimajo.

Barvni čebriček - „žnurfal“ je bil dober liter velik lonec, zgoraj namesto pokrova zaprt z leseno deščico, ki je imela v sredini ca 4 cm luknjo za namakanje vrvice. K temu čebričku je spadala špula, na katero je bila navita cimprska žnura, vrstica iz konoplje ca 20 m dolga. Kot orodje smo smatrali tudi kele, bodisi železne, še več pa so si jih drvarji izdelali sami iz suhega bukovega lesa.

Tesališče „cimpermana“

• 1933

+ 1998

JOŽE ZAJAMŠEK

Novica, da je vrtnec mnogo prezgodaj potegnul v onostranstvo Jožeta ZAJAMŠKA, je v nedeljskem dopoldnevu naselila žalost v srca njegovih prijateljev, sosedov in znancev. Odkar so ga težave s srcem iztrgale iz doma in se je njegova pot vila med slovenjegraško in ljubljansko bolnišnico, upanje njegovih najbližjih ni splahnelo prav zaradi Jožetovega optimizma in prepričevanja vseh, da bo kmalu bolje. Niti z eno samo besedo ni potožil o bolečinah in tako nikomur ni dovolil, da bi pomislil na najslabše. Po zahtevni operaciji pa njegova bitka za življenje ni kazala željenega izboljšanja in moral je še enkrat pod ostrino medicinskih rezil. Izčrpano telo se, žal, naporom ni zmoglo več zoperstaviti in na operacijski mizi se je srce Jožeta Zajamška v zadnji novemberski soboti ustavilo.

1933 leta se je osmega dne prvega koledarskega meseca v Završah rodil naš Jože. Kot brat in obe sestri je moral že v otroštvu z obema rokama prijeti za delo, saj je bila to vsakdanja šola za življenje generacij tistega časa. Kot osemletnega fantiča ga je pri babici in dedku ujela vojna vihra. Marsičesa ni razumel, o mnogočem je tuhtal, ko je moral z voli še ponoči navkreber voziti tovore za borce v gozdovih. Spomini na ta čas niso nikoli zbledeli.

Po osnovnem šolanju je moral takoj prijeti za delo, da so splah dobili karte za hrano. Vrsto let je tako zaposlen na gozdarskem obratu opravljal prav vsa dela, ki so bila vse prej kot lahka, delovni čas pa odmerjen od zore do mraka. Pozneje se je znašel na železnici in z veseljem zagrabil po pestrih opravilih. Ker mu je bilo delo pri srcu, je naredil čuvajsko šolo in posledaj opravljal naloge progovnega obhodnika. To delo je vršil do ukinitve železnice na domačem področju, pozneje na relaciji Slovenj Gradec - Dravograd, nazadnje pa je kot delavec avtomobilskih prevozov pomagal pri nakladanju in razkladanju lesa.

Rod je bil dobre volje in ko je spoznal Cilko, so ga nove misli in občutki čisto prerodili. 24. novembra 1956 leta je svojo izbranko popeljal pred oltar. Zaživela sta na domačiji in Jožetu je dom vse bolj postajal najprijetnejši prostor pod soncem, še posebej, ko mu je žena povila dvoje otrok.

Pa so v ta njegov svet prijetnih poti življenja še naprej zahajale bridke preizkušnje. Težka delovna nesreča 1971 leta mu ni po treh letih zdravljenja prekrizala le službenih načrtov, saj se je moral invalidsko upokojiti, temveč mu je pustila posledice za vse življenje. Saj je okrog hiše postoril še kar je največ mogel, a poškodba mu je vseskozi nagajala. Lotil se je izdelkov iz lesa, delal škafe in sode, pa grablje in vile, pravi umetnik pa je postal v pletenju košev najrazličnejših velikosti. Niso romali le v privatna domovanja, tudi na številnih razstavah so pogosto vzbujali zanimanje in pohvalo.

Posebno veselje je imel Jože z vnuki in nečaki, saj so se tudi njim vedno zvedrila lica, da bodo obiskali strica in dedka Pepija. Dedka je prav zato zresnila in globoko prizadela tragična smrt vnukinje Nataše, saj je s polno mero upanja, da ji bo usoda vendarle prizanesla, ničkoliko ur preždel ob njeni bolniški postelji. Poslej so ga razveselili le obiski bratov in sestra pa vseh, ki so radi potrkali na vrata njegovega doma.

Bolezen, kateri se je dolgo uspešno upiral, mu je v letošnji pomladi le bila kos. Tako je moral 10. junija v bolnišnico, 28. avgusta prvič na klinični center in že 12. oktobra so ga zaradi srčnih težav operirali. Upanje, da bo kmalu spet zaživel doma, pa se ni izpolnilo. Njegovo zdravstveno stanje se je ponovno poslabšalo, kljub požrtvovalni skrbi domače zdravnice dr. Prevolnikove, pa zdravniškega osebja v slovenjegraški in ljubljanski bolnišnici in nesebični negi patronažne sestre Majde. Vsem za plemenitost dejanj iskrena hvala v imenu njegovih najbližjih. Tudi dekanu g. Tinetu Tajniku za njegove besede in skrb. Smrt je bila tokrat močnejša od želja in dobrote, od medicinske vede in upanja, saj je v soboto potegnula križ čez življenjsko pot moža, očeta, brata, dedka in pradedka Jožeta Zajamška.

Vsem njegovim, ženi Cilki, hčerki Milici in sinu Dragu z družinama, sestrama Darinki in Mariji, bratu Milanu in vsem ostalim sorodnikom pa izrekam v imenu DV in občine Mislinja iskreno in globoko sožalje.

• 1925

+ 1998

MARIJA ČURČ

Ko se otrok rodi, vemo, da bo moral nekoč zapustiti ta svet. A ko pride ta čas, tega ne moremo preprosto sprejeti. Posebej ne za nekoga, ki smo ga imeli radi.

V soboto, 5. decembra smo na pokopališču na Kronski gori pospremili na zadnjo pot Marijo ČURČ.

Rodila se je leta 1925 na Libeliški gori kot druga izmed Grilovih otrok. To je bila velika družina z desetimi otroki.

Ko je nekoliko zrasla, je morala pomagati skrbeti za svoje mlajše brate in sestre.

Tako se je že v rani mladosti privadila pridnega dela in skromnega življenja.

Kot mlado dekle se je leta 1946 poročila. Z možem sta začela skupno življenje v težkih povojnih časih in ni jima bilo lahko. Z lastnimi rokami sta si postavila dom in kmalu so se jima rodili otroci. Osem jih je.

V tistih časih je bilo težko skrbeti za tako številno družino, toda svoje otroke je imela rada bolj kot vse na svetu.

Da je lahko skrbela zanje, je bil njen delovnik dolg, pogosto je segal tudi pozno v noč. Ko se tako spominjamo, se nam zdi, da ji ni bilo ničesar prihranjenega.

Ko sta bili mlajši dve dekleti še čisto majhni, ji je usoda vzela še moža. Ampak ni se vdala.

Bila je trdna in močna. Ko so otroci odrasli in so prišli vnuki, jih je sprejela z odprtimi rokami in jih je imela zelo rada.

Najbolj srečna je bila, ko je imela okoli sebe zbrane vse svoje otroke, vnuke in pravnuke.

Otroci, ki jih je ljubeče vzgajala, so ji to dobroto in ljubezen, ko jo je najbolj potrebovala, tudi vračali. V času njene boleznii so ji skrbno stregli, posebej še hčerka Jožica. To je največja sreča za mater.

Huda bolezen, ki jo je preizkušala, je ni premagala. Bila je tako polna volje do življenja, polna ciljev in upanja. Vendar Bog je presodil, da je naredila dovolj, da si zasluži mir in večni počitek.

Bila je žena in mati, katere dobroto je bilo vedno poznati.

V spomin zapisal nečak Alojz Lipovnik

ZAHVALA

Hiša tiha je ostala,
ko mame v njej več ni,
kako rože na oknu cveto,
jih mamino oko več videlo ne bo.

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage mame, babice in prababice

MARIJE ČURČ
iz Otiškega vrha

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste z nami delili trenutke neizmerne žalosti in bolečine.

Posebna in skrbna hvala govorniku Alojzu Lipovniku za ganljive besede slovesa, pevcem za zapete žalostinke, Komunalnemu podjetju Dravograd ter gospodu župniku Janezu Zupancu.

Njenih osem otrok, 20 vnukov in 5 pravnukov.

• 1928
+ 1998

ANTON PAČNIK

Če mogel, vam bi rekel,
draga žena, sinovi, hčerke,
ne točite solza,
saj prestal sem bolezni,
ki bila je kruta.
Zdaj h grobu pristopite,
svečke mi v spomin prižgite

Na rahlo je jesenski veter zašumel v vrhovih dreves in odnesel zadnji list življenja Antona Pačnika iz Suihodola.

Rodil se je 1. junija 1928 leta v Sv. Primožu na Pohorju. Zeleni gozd ga je sprejel v svoje naročje in bil mu je zvest vse svoje življenje. Kot vsak mladenič, si je tudi Anton želel svojo življensko sopotnico. V Parnečah je spoznal pridno dekle Jožico Jamšek, ki mu je postala zvesta žena. Poroko sta sklenila na Ravnah na Koroškem leta 1959. Tam je Anton dobil prvo zaposlitev v Železarni Ravne. Vendar so ga pohorski gozdovi zvabili nazaj. Njegova velika želja pa je bila, da si z ženo ustvarita lasten dom. S pomočjo Gozdnega gospodarstva Slovenij Gradec mu je to tudi uspelo. V Suhem dolu je 1972 leta kupil malo leseno hišico in se vanjo tudi preselil. Družina se je iz leta v leto večala in čez nekaj let je bilo pri hiši 10 otrok, štirje dečki in šest deklic. Kakor so se otroci rojevali, so potem odrasli tudi odhajali in si ustvarjali svoje domove. Dva sinova pa sta šla po očetovih stopinjah. Oba, Franci in Tone sta gozdna delavca.

Anton Pačnik je delal polnih 30 let, potem pa se je 1982 leta invalidsko upokojil.

Radi smo ga imeli sosedje in drugi znanci. Bil je delaven človek in rad je pomagal tudi drugim po svojih močeh. Bolezen pa ga je iz leta v leto bolj razjedala in moral je oditi tja, kjer ni solza in ne gorja. Zaman so se zdravniki v slovenjegraški bolnišnici trudili, da bi mu rešili življenje. Umril je 8. novembra 1998 leta. Pokopali smo ga v Razboru 11. novembra. Velika množica ljudi ga je spremljala k zadnjemu počitku in zeleni gozd mu je šumel v slovo, kot bi vedel, da mu je bil Anton zvest do groba. Mi pa mu želimo, da mu bo lahka razborska zemlja, v kateri je našel svoj zadnji dom.

Štefka MELANŠEK

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedka

ANTONA PAČNIKA
iz Razbora

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in za sv. maše. Hvala govornikom Mariji Umek na domu in Avgustu Holcu na grobu. Hvala župniku Leopoldu Koratu za lep krščanski obred, hvala razborskim pevcem za zapete žalostinke. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju in zdravnikom internega oddelka bolnice Slovenij Gradec. Hvala komunalnemu podjetju za prevoz.

Vsem, ki se ga radi spominjate in mu prižigate sveče, iskrena hvala.

sinovi Franc in Drago z družinama ter Tone in Jožef, hčerke Danica, Marija, Cvetka, Anica, Bojana in Lidija z družinami.
Pridružujejo se tudi zeti in snaha ter 23 vnukov, ki prosijo tihega sožalja.

• 1930
+ 1998

MAKS POBERŽNIK

Tiho nedeljsko popoldne je prekinil glas zvonov, ki so naznanjali žalostno vest, da je za vedno zaprl oči in nas zapustil dragi sosed in oče Maks Poberžnik.

Leta 1930 je zagledal luč sveta pri Pelcu na Koroškem Selovcu kot tretji otrok v družini. Vso svojo mladost je preživel doma na kmetiji, kjer je od zgodnjih otroških let pomagal materi in bratom pri vseh kmečkih opravilih.

Očetove roke ni bilo ob njem že od njegovega četrtega leta. Maks je zrasel v poštenega in delovnega človeka, saj ni klonil pod bremeni, ki mu jih je nalagalo življenje.

Znal je poprijeti za vsako delo in ceniti, kar je ustvaril.

Vedel je, da lahko le s trdim delom in marljivostjo služiš za vsakdanji kruh. Rad je delal na polju in v gozdu, kjer se je že od daleč lahko videlo, kako pridne so bile njegove roke.

Poleg vseh kmečkih opravil je Maks v dolgih zimskih večerih rad pletel košare ter delal in popravljaj drobna kmečka orodja. Ko mu je bilo 27 let, si je zaslužek poiskal v Železarni Ravne, kjer je delal vse do svoje upokojitve 1989 leta.

Vsa leta je na delo hodil peš, po službi pa pridno delal doma.

Življenska pot in ljubezen ga je vodila od doma k Prcu, kjer si je izbral zakonsko sopotnico Ančko Prčevo, s katero se je poročil 1966 leta. Ustvarila sta si topel dom.

Skupaj sta vzgojila dva sinova. Naučila sta ju delavnosti in poštenja, za kar bosta večno hvaležna.

Maks je bil vedno bolj tih in miren, nikoli ni potožil, če je imel težave, vse je prenašal v sebi, vedno z nasmehom na obrazu. Tako tiho je skrival tudi svojo težko bolezen, ki mu je počasi jemala življensko moč, dokler ga ni priklenila na bolniško posteljo, kjer mu je odvzela življenje. 24. novembra 1998 smo se še zadnjikrat poslovili od dragega očeta, dedija in soseda ter ga spremili na njegovi zadnji poti, k večnemu počitku na pokopališče v Šentjanž.

Dragi Maks! Praznina, ki je ostala, se ne zapolni. Vsi Vas bomo zelo pogrešali, še posebej vaši domači.

Čeprav Vas ni več med nami, bo spomin večno živ in bo vedno spominjal na Vas in na Vaša dela, za kar Vam bomo večno hvaležni. Mirno počivajte v preranem grobu in naj Vam bo lahka ta koroška zemlja.

Anica LAVK

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta in dedija

MAKSA POBERŽNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali sveče, nam izrekli sožalje ter nam pomagali v težkih trenutkih.

Vsi njegovi

Solza, žalost, bolečina
te ne bo nikoli prebudila,
ostala je samo praznina,
ki srce nam je ranila.

Dom je tih in prazen in težko dojemamo, da te ne
bo več nazaj.
Srce boli...

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage mame in babice

SLAVKE GRABNER

Petrove Slavke iz Šentilja pri Mislinji

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, so-
delavcem in znancem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, ji darovali
cvetje, sveče in svete maše, nam pa izrazili sožalje ter nam kakorko-
li pomagali. Hvala duhovnikom in pevcem za lep pogrebni obred,
govornikom pa za tople poslovilne besede.

sin Drago in Hčerka Slavica z družinama.

V SPOMIN

dr. SRANKU STOPORKU

25. 1. 1927 - 21. 11. 1994

na preminula žalostna 4 leta.

Zakaj usoda posega tja,
kjer je najmanj zaželjena,
vzame ti vse, kar imaš najraje,
ostane le polno ljubezni prelepih spominov.
Breze se igrajo v vetru,
čudovite so rosne kaplje,
ko rano jutro žalostno
zašumijo tebi v spomin.

Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob grobu.
žena Dora in otroci z družinami.

„A jaz ležim
v globini tiho, tiho“
(Fr. Balantič)

V SPOMIN

PETRU ČASU

20. 4. 1967 - 20. 1. 1994

20. januarja mineva pet let od tragičnega dne, ko se je sredi dela,
nenadoma, v najlepšem cvetu mladosti pretrgala življenska nit dra-
gega sina in brata Petra časa, p.d. Kotalovega z Vrh.

Prazen in pust je naš dom, ko te več ni med nami. Pogrešata te polje
in gozd, a v naših srcih boš večno živel.

S hvaležnostjo se te spominjajo: mama, bratje in sestre z družinami
in vsi prijatelji.

V SPOMIN

mož, oče in dedek

Jože JEROMEL

27. 2. 1928 - 14. 1. 1996

iz Razborce pri Mislinji.

Veliko se jih ustavlja ob njegovem grobu, zato hvala vsem, ki mu pri-
našate cvetje in prižigate sveče.

Marjan, Jože, Janez in Mira z družinami.

Mar res je tu konec življenja?
Ne, tukaj življenje šele se
začenja!
Tukaj pozabimo dneve trpljenja -
v zibelki vstajenja.

Tam, kjer si ti
ni sonca, ne luči,
le tvoj nasmeh
nam v srcih še živi.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, hčerke in sestre

MIRE ZEMLJAK, rojene Korošak

iz Dravograda

se iskreno zahvaljujemo vsem znancem, sosedom, prijateljem in
sorodnikom, ki so jo 28. decembra 1998 pospremili na njeni zadnji
poti, ji darovali cvetje, vence, sveče in za svete maše ter nam izreka-
li sožalje.

Zahvaljujemo se Jožici Heber za poslovilne, ganljivo izrečene bese-
de slovesa, ZVVS in častnikov Dravograd, dravograjskim gasilcem
in pevskeemu zboru IGM Kograd Dravograd za zapete žalostinke.
Prav lepa hvala tudi gospodu župniku za pogrebni obred ter To-
mažu Bukvcu za zaigrano tišino.

Mož Tone, sinova Igor in Sašo, mama, brata Miran in Lojze
ter sestre Irena, Marjana in Danica z družinami.

• 1914

+ 1998

ANA JAMNIKER

Na Šentflorijanskem pokopališču v Doliču smo se za vedno poslovili od
Ane Jamniker, Polenikove Nanike iz Tolstega vrha pri Mislinji, ki je ime-
la vseskozi težko in trdo življensko pot. Na Paki nad Mislinjo ji je 27.
maja 1914 v številni družini gozdnega delavca stekla življenska pot. Že
v otroških letih jo je načela bolezen, ki ji je vse življenje pustila posledice.
Čeprav ni hodila v šolo, se je sama naučila brati in pisati, to pa ji je bilo
v največji ponos in v veselje, saj je sedaj na stara leta zelo rada brala.
Dolga leta je živela na Polenikovi kmetiji na Tolstem vrhu pri Mislinji pri
svoji nečakinji Veroniki, kjer je pomagala vzgajati njene otroke, rada
pa je pomagala tudi sosedom pri raznih kmečkih opravilih. Vse svoje
življenje pa je izdelovala suho cvetje in z njim krasila križe v kotih
kmečkih hiš in kapelic. Pri izdelovanju suhega cvetja je bila pravi umet-
nik, za njo pa je to pomenilo veliko osebno zadovoljstvo.

Tako kot smo poznali Ano Jamniker, Polenikovo Naniko pridno in skrom-
no, jo bomo pogrešali. Pogrešal pa jo bo njen nečak Slavko, s katerim je
pokojnica živela vsa leta. Naj ji bo lahka domača zemlja, katero je vse
življenje imela rada in jo cenila.

F. JURAC

• 1927
+ 1998

MARIJA GRIBEN, p.d. ŽAMP

Božične in novoletne praznike so Žampovi pričakali brez njihove mame in babice Marije. Poznali smo jo kot Žampovo Marico, nasmejjano, dobre volje in vedno pripravljeno pomagati sočloveku. Morali smo se od nje posloviti, kajti premagala jo je bolezen, ki ji danes medicina še ni kos.

Marica se je rodila 1927 leta na hribovski kmetiji v Otiškem vrhu pri Brezovniku. Kdor ni živel na hribovski kmetiji, ne ve, kaj je delo. Marica, kot prvorojena izmed sedmih otrok, je vedela to zelo dobro. Že kot deklica je po vojni izgubila očeta. Prevzela je odgovornost za številno družino in to nalogo je opravila, kot bi jo le malokdo. Zato so ji bratje in sestre verjetno hvaležni še danes.

Ker doma ni bilo dovolj denarja, se je zaposlila v Ornikovi tekstilni tovarni. Kot vsako deklica je tudi ona sanjala o svojem življenjskem sopotniku. Našla ga je v Žampovem Tanjuju. Poročila sta se leta 1952 in Marica se je preselila k Žampu. V dolino je bilo daleč in vzniknila je želja, da bi živela v dolini. Mož je hodil v službo, Marica pa je skrbela za družino in kmetijo. V službo ni več hodila, kajti družina in kmetija sta jo preveč potrebovali. 1959 zasije pri Žampu veselje in radost. Preselili so se v tako željeno dolino. Kupili so majhno Martinčevo kmetijo pri gramoznici v Šentjanžu. V dolini so zares bili, a spet na začetku. Treba je bilo postaviti dom, hlev, denarja pa seveda nikoli ni dovolj. Marica se je zopet zaposlila in s Tonijem sta postavila nov dom in hlev.

V zakonu so se jima rodile tri hčerke, ki sta jih vzgojila in izšolala v ponosne in poštene naslednice.

Marica pa seveda ni samo delala. Kat vsi Brezovnikovi je imela izredno veselje do ljudskega petja in glasbe nasploh. Že v mladih letih je postala pevka v domačem šempeterskem cerkvenem zboru. Vsako nedeljo se je srečevala s sovrstnicami in sovrstniki pri nedeljski maši. Posebej lepo pa je bilo, ko so za večje praznike in lepo nedeljo dekleta in žene „krenčljale“ farno cerkev.

V dolini se je priključila cerkvenemu pevskemu zboru v Šentjanžu. Neizmerno vesela je bila, če je bila v družbi ljudi dobre volje. To lahko potrdujijo njeni sodelavci, s katerimi je igrala razne skeče in ljudske igre.

Žampova mama pa je imela eno posebnost - imela je izreden občutek za sočloveka. Zarela je od radosti, kadar je lahko pomagala drugim, kadar je lahko svojo srečo delila z drugimi. Botra je bila kar 24 mladim, ki so jo imeli radi.

V življenju je vse minljivo. Leta 1989 se je pri delu smrtno ponesrečil mož Toni. Ves svet se ji je zamajal pod nogami. Ni bilo več tistega veselja, tiste družabnosti. Njen svet so bili le še domači. Zelo rada je imela svoje vnuke in pravnuke. Vesela je bila vsakega obiska, teh pa je bilo tudi dovolj.

V času bolezni so ji prav obiski dajali moč, da je premagovala bolečine. Ko je zbolela, ni mogla več k nedeljskim mašam, zato jo je redno obiskoval gospod župnik. Ti obiski so jo pomirjali in bolezen je za nekaj trenutkov ostala nekje drugje.

Domači se zahvaljujejo vsem sorodnikom in prijateljem, ki so Marico v času bolezni obiskovali in bodrili tako, da ni imela občutka, da bi bila pozabljena ali osamljena. Tako rada je imela ljudi.

Marko KOGELENIK

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame

MARIJE GRIBEN

se iskreno zahvaljujemo vsem za darovano cvetje in izrečena sožalja in vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

• 1912
+ 1998

ROZALIJA KOTNIK - LOGAR, NACESNIKOVA ROZIKA

Lani, na dan sv. Štefana, nas je Hotuljce in mnoge ljudi daleč naokoli presunila žalostna novica, da je v domu ostarelih občanov v Črnečah umrla Rozika Kotnik Logar, rojena pri Nacesniku.

Z Roziko odhaja v nepovrat zadnji član stare, daleč naokrog poznane Nacesnikove družine na Brdinjah pri Kotljah.

Od kar ljudje pomnijo, so bili Nacesnikovi trdna, poštena, zavodna slovenska družina, ki je svojo pripadnost slovenskemu narodu tudi krvavo plačala v prvi in drugi svetovni vojni.

Pri Nacesniku se je pred prvo svetovno vojno rodilo 9 otrok: štiri sinovi in pet hčera.

Srečo in veselje, ki so ga družini prinesli otroci, je še v avstroogrski državi prežela žalost.

Neozdravljiva bolezen je pokopala kar dve hčerki in enega sina. Še hušša, strašna nesreča pa je Nacesnikovo družino prizadela ob koncu Avstroogrske, ko je v boju za slovensko Koroško eksplozija granate ubila šest ljudi, med njimi enega sina in dve Nacesnikovih hčerk.

Obup in žalost pri hiši sta bila neizmerna.

Kruta usoda pa zavedni Nacesnikovi družini tudi med drugo svetovno vojno ni prizanesla.

Terjala je življenje najmlajšega sina Gustija, ki je skupaj s svojo ženo Francko junaško padel na Svinji planini na avstrijskem Koroškem kot partizan v boju za pravice slovenskega naroda. Kljub vsej žalosti, ki jo je morala prestat Nacesnikova družina, se je Rozika razvila v prekrasno deklica.

Ko sem pričel pomniti, je bila stara 16 let. Tako čudovito lepe ženske, ki je bila povrh še živahna, zgovorna, prijazna, vedno nasmejjana, ni bilo daleč naokrog.

Takšna je bila tudi večino svojega dolgega, lepega življenja.

Po spletu okoliščin je Rozika večino svojega življenja ostala sama, neporočena.

Rodila je dva otroka, hčerko in sina.

Hčerka ji je še kot otrok umrla, za sina pa je skrbela in mu pomagala doštudirati.

Sin je potem na Ravnah zgradil hišo in vzel k sebi tudi mater. Pri njem je živela od leta 1955 do 1980, ko se je poročila z znanim hotuljskim partizanom, vdovim Lambertom Kotnikom, p.d. Janečim Bertlom.

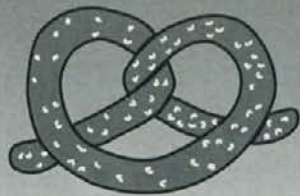
Poročena je bila komaj sedem let, ko ji je leta 1987 umrl mož. Moževa smrt jo je hudo prizadela, da so morali poiskati rešitev zanjo v domu starostnikov v Črnečah, čeprav je imela pri sinu v Kotljah svojo posebno, lepo opremljeno stanovanje.

Enajst let je preživela v domu v Črnečah, 26. decembra 1998 pa ga je zapustila in se za vedno vrnila domov v Kotlje, ki jih je vse življenje neizmerno imela rada.

Rozika je bila dobra, ljubeča mama in babica. Svojega moža je globoko ljubila. Njegova smrt jo je tako prizadela, da je zbolela.

Vsi, ki smo Nacesnikovo Roziko poznali, se je bomo spominjali s toploto v srcih. V naših srcih bo živela še naprej.

Rok GORENŠEK

Nekaj utrinkov s tečajev za kmečke žene iz Mislinjske doline

DANICA ONUK, inž. kmetijstva

V mesecu novembru in decembru 1998 je bilo kar nekaj tečajev, na katerih so si kmečke žene in dekleta Mislinjske doline pridobivala znanja in veščine iz različnih področij kulinarike.

Tako so 18. novembra žene iz Pake, Doliča in Tolstega vrha obiskale tečaj „PEKA POTIC“ na „Ošlakovi“ kmetiji na Paki.

Podoben tečaj je bil 2. decembra na „Navršnikovi“ kmetiji na Kozjaku in 9. decembra na „Kosovi“ kmetiji v Podgorju.

Vse tri tečaje je vodila gospa Marija Prajner iz Maribora, skupaj pa jih je obiskalo 39 žena. tečajnice so se naučile speči veliko vrst potic, šarklje, rogljičke ter pecivo iz kvašeno

listnatega testa.

7. decembra so se žene in dekleta iz območja Sel in Vrh udeležile tečaja „PRIPRAVA ZREZKOV IN PRIOLOG“. Potekal je v „Apačnikovi“ kmetiji na Vrhah, vodil pa ga je gospod Janez Komar. Udeležilo se ga je 19 članic.

Pod istim vodstvom je bil 14. decembra za žene iz Razbora organiziran tečaj „PRIPRAVA NAREZKOV IN SOLAT“, ki je bil na „Rdečnikovi“ kmetiji. Udeležilo se ga je 21 tečajnic, ki so se poleg mesnih in sirno-sadnih narezkov naučile pripraviti še zani-

mive solate iz ješprenja, riža in testenin z dodatki zelenjave, mesnin in sira.

12. decembra pa so se žene iz Završ udeležile tečaja „KRAŠENJE RORT“, ki je potekal v gostilni Meh v Završah.

Podoben tečaj je bil 19. decembra za žene iz območja Pameč, Trobelj in Gradišča, potekal pa je na „Fuksovi“ kmetiji v Pamečah.

Oba tečaja je vodila gospa Marjana Košmrl iz Maribora, obeh tečajev pa se je udeležilo 26 tečajnic.

Poleg kulinaričnih tečajev pa je bil 27. novembra organiziran tudi prikaz „IZDELAVANJA CVETLIČNIH ARANŽMAJEV“, ki je bil v gostilni Brezovnik v Šmartnem, vodila pa ga je cvetličarka Natalija Jehart.

Podobni tečaji in tudi z drugimi vsebinami bodo organizirani tudi v letošnjem letu za vsa področja obeh občin v Mislinjski dolini. Program izobraževanja bo predstavljen na občnem zboru društva kmetov Mislinjske doline, lahko pa nam pomagata in s svojimi predlogi še dopolnite in popestrite.

Svoje interese in predloge lahko zaupate svojim zastopnicam na terenu ali svetovalki.

ZA RAZVEDRILO

	FOSFOR	IZDELOVALEC OČAL	KEMIČNA SNOV ŽLEZ	LATINSKO KOST	NASPROTEN	NADALJEVANJE GESLA
						▼
SREDSTVO ZA ZAŠČITO KOŽE						
TATJANA REMŠKAR				ANTON OCVRK		
IVAN MRAK				MIHA LAMPREHT RENU		
SLOVENSKA SMUČARKA KATJA ...						
 GRADIŠNIK BRANKO KAR SE PREVAZA ALI NOSI			ČISTA TEŽA TOLSTOJ NIKOLAJEVIČ			
ZDRAVICA NAPITNICA, OPEČEN KRUH				 18. IN 4. CRKA ABECEDA BRENK KRISTINA		
MOČAN VIHAR				PREDSTOJNIK BANOVINE ORGAN VIDA		
TANČICA, PAJČOLAN (ZASTARELO)			ČEKANI EVGEN LAMPE			
KAR SE OČITA				EMILIJAN CEVC RIMSKA PET (5)		
RESMAN IVAN		BURKEZI AVTOR: ANICA HUDERNIK				

1. Po zaključenem tečaju „peke potic“ na Paki so si udeležence pripisale še recept za uspešno hujšanje.

2. Ker je december čas kolin, so na tečaju „peke potic“ v Kozjaku nekatere mame zamenjale hčerke.

3. Udeležence tečaja „peke potic“ v Podgorju na Kosovi kmetiji.

4. „Hitro mešajte, da se ne bo zasmudilo.“ Tečaj „priprave zrezkov in prilog“ na Selah.

5. „Tudi priprava narezkov je lahko mučno delo.“ Tečaj „narezkov in solat“ v Razboru.

6. Vodja tečaja „krašenje tort“ Marjana Košmrl pri pripravi biskvitov za torte v Završah.

7. Zaključek tečaja „krašenje tort“ na Fuksovi kmetiji v Pamečah.

8. Aranžiranje cvetja v Šmartnem.

Foto: Danica Onuk

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

T R G O V I N A

LES

**SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA**

**SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibus 1
Telefon 0602/501 620, faks 0602/42 684**

**RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 0602/71 421, faks 0602/71 239**

rokavice - gumi
rokavice - gozdarske
obleka gozdarska
škornji gumi s filcem
čevlji gozdarski
čevlji gozdarski lažji

drsnik komplet
meter gozdarski 15m
veriga vlečna 2 m
vrv jeklena Ø 10 mm
vrv jeklena Ø 12 mm
zagozda

svečka
meč Oregon
veriga 28 Z
veriga 32 Z
pila Ø 4,8 mm

motorna žaga
JONSERED 2054
motorna žaga
JONSERED 670
motorna žaga
HUSQVARNA 254 xp
motorna žaga
HUSQVARNA 268
olje za mešanico
olje za verigo (4l)

**SMO POOBLAŠČENI PRODAJALEC IN SERVISER
MOTORNIH ŽAG JONSERED
IN MOTORNIH ŽAG, KOS IN KOSILNIC:
HUSQVARNA, STIHL, JONSERED
Plačilo na obroke,
oziroma kompenzacija z lesom**

371XP

254XP/XPG

Husqvarna